Budapest, 1901. Hatodik évfolyam. 199. szám. Hétfő, julius 22.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18. | Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. | Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. | Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A vasutasok.

Budapest, julius 21.

(s.) Ha külföldi ember vetődik közénk, vagy ha mi járunk külföldön, szeretünk eldicsekedni a magyar vasuttal, amelynek sok részben nincs is párja a világon. Olyan kellemesen, olyan kényelmesen, olyan olcsón és olyan bátorságosan alig lehet utazni valahol, mint a magyar állam vasutján. Alig van közcélu intézmény, amelynek a vezetése olyan ideálisan igyekeznék megfelelni a feladatának és napról-napra haladni a tökéletesedés utján, mint a magyar közlekedésügy intézményei, s ezek között is első helyen a vasut. Szinte mindennap támad egy-egy idea, egy-egy kisebb vagy nagyobb ötlet, amely a közönségnek mennél teljesebb kiszolgálását van hivatva elősegiteni. Valóságos raffinériával iparkodik a vasuti adminisztráció valami ujat, valami kedveset, valami célszerüt kifundálni, hogy még jobb, még szebb, még pompásabb legyen a magyar vasut, még jobban meg legyen vele elégedve a közönség és még jobban büszkélkedjünk a mi vasutunkkal, a világ első vasutjával.

És a folytonos tökéletesedésnek ezen a processzusán keresztül nemcsak a teknikai dolgokban lett ez a hatalmas intézmény olyan elsőranguvá. Hiszen ha csak ennyi történt volna, akkor még nem igen volna okunk arra a sok dicséretre, amelylyel a kritikus, sokszor epés és nehezen kielégithető publikumtól része van a vasutnak.

A kritikus, epés és nehezen kielégithető publikumnak minden tulajdonsága a legnagyobb teljességben van meg az utazópublikumban. Az utasember valmennyi ember között a legkritikusabb, legepésebb és legnehezebben kielégithető. És mégis minden intézményünk között legtöbbet dicsérik s legkevesebbet szidják a vasutat. (Ebben a szerencsében csak a posta vetekszik vele, amely szintén egyike a földkerekség legkitünőbb postáinak.) Már pedig kétségtelen dolog, hogy csupán a teknikai berendezés tökéletességével nem lehetne elérni azt az általános és megérdemelt elismerést. Ennek a kivivásában legalább is akkora tényező, ha nem még nagyobb, az a páratlanul kitünő emberanyag, amely a vasuti szolgálat nehéz munkáját végzi.

Nem volna panasz a közigazgatás ellen, a hatóságok ellen, ha az adminisztráció minden téren ugy volna megszervezve és olyan lélektől volna áthatva, amilyen a szervezete és a lelke a mi vasuti szolgálatunknak. A legfőbb vezetéstől le a legutolsó bakterig olyan a mi vasutas seregünk, mint egy örökké diadalmas háboruban levő ármádia. Nem zsoldos had, hanem olyan, amelynek szerelmes hivatása a harc és amely örökösen a diadalt szomjuhozza. A fegyelem a levegője, a kötelességtudás a kenyere, a lelkesedés az üditő itala. Nem lehet elég gyakran és elég melegen kifejeznünk csodálatunkat ezzel az erős, kitünő, örökké győztes hadsereggel szemben, amely nap-nap után óriási önfeláldozással, hihetetlen erőfeszitéssel harcol azért az ügyért, amelynek hüséget esküdött és amely diadalmaskodik minden nehézségen, sőt minden előitéleten is, mert hiszen a magyar embernek, aki nem igen rajong semmiféle uniformisos emberért, nagyon kedves embere a vasutas; sőt az utasember is, ha végigbosszantotta összes utitársait és esetleg gorombáskodott kalauzzal, állomásfőnökkel vagy egyéb hivatalos emberekkel, végül mégis magába száll és belátja, hogy nincsen különb vasuti szolgálat sehol, mint a magyar vasutakon.

Kitünő emberanyag és kitünő közszellem: ez jellemzi a magyar vasuti szolgálatot. És jellemzi még valami hihetetlenül nagyfoku önzetlenség. Ez a nagyszabásu apparátus, amely aggodalmas figyelemmel és raffinált ötletességgel dolgozott folyvást azon, hogy a közönségnek mennél többet, mennél tökéletesebbet nyujtson, ebben a folytonos igyekezetében csaknem tökéletesen megfeledkezett önmagáról. Most először érnek rá a mi derék vasutasaink önmagukra is gondolni, mikor az állami tisztviselőkkel párhuzamosan ők is mozgalmat inditottak a maguk helyzetének a javitására. És valósággal megdöbbentő az, amit a vasuti tisztviselők mozgalmát intéző központi bizottságnak most közzétett memorandum-tervezetében olvasunk. Azt mondja egyebek közt ez a tervezet, hogy a *vasuti tisztviselők javadalmazása harminc esztendő alatt nem javult, hanem rosszabodott.*

Egyszerre kellemetlen árnyék borul arra a ragyogó képre, amelyet a mi vasuti viszonyainkról festünk magunknak, mihelyt szemügyre veszszük ezt az egyetlenegy adatot. Ez bántó disharmónia. Nem szabad ennek tovább igy maradnia. Az a memorandum nem frázisgyüjtemény, hanem csupa meggyőző adat. Bizonyára nincs benne sem hamisság, sem lényeges tévedés. Már pedig, ha ezek az adatok valódiak, akkor nem lehet az államnak elzárkóznia az elől a kötelesség elől, hogy a vasutasok helyzetét gyökeresen javitsa.

Mi, akik kezdettől fogva meleg szimpátiával kisértük az állami tisztviselők mozgalmát, ugyanazzal a melegséggel ajánljuk figyelmébe minden igazságos embernek a vasutasok ügyét is. A tisztviselők, akik az ő keserves helyzetükön egy komoly, öntudatos mozgalommal próbálnak segiteni, méltán birják rokonszenvünket valamennyien. Rész illeti belőle a vasuti

---

REGÉNY.

EGY LEANY.

Irta: MAXIM GORKIJ.

(3.)

Szergejevics Hippolit tisztán emlékezett, hogy egy éppen ilyen büszke, egészséges szépséget látott már egyszer egy olasz képen. Éppen ilyen rózsás volt az ajaka, ilyen magas a homloka és ilyen nagy, nyilt és derüs a szeme...

— Bocsánatot kérek... — szólt Szergejevics Hippolit — majd hozatok lámpát... Foglaljon kérem helyet.

— Sohse zavartassa magát, én itt otthonosan érzem magamat... le is ült mindjárt egy székre.

Szergejevics Hippolit az asztal mellett állt és nézte a leányt. Érezte, hogy ügyetlen s tudta, hogy valamit kell szólnia.

A leányt az idegenszerü tekintet nem hozta ki a sodrából és megkezdte a beszélgetést. Megkérdezte, hogyan utazott, szeret-e a vidéken lenni, soká fog-e itt maradni. Szergejevics Hippolit egy-egy szóval válaszolt, a fejében pedig összekuszálódtak a gondolatok és a mondatok. Mintha szélütés érte volna, elszédült és hirtelenében elvesztette a nagy józanságát, az érzelmei, mint a tenger hullámai, egymásba folytak össze. És az egészséges, virágzó leány szemközt ült vele, fejét a szék hátához támasztotta, a ruhája szorosan a testéhez simult és sejttette a vállának és mellének gyönyörü formáit. Tiszta csengésü hangján mindenféle semmiségekről beszélt, ahogy már az ismeretlen emberek szokták az első találkozás alkalmával. Sötét, gesztenyebarna hajtfürtjei a homlokát csókolták, a szemöldöke még sötétebb volt. A nyakán és a rózsás fülein meglátszott, hogy tüzesen lüktet benne a vér, ha mosolygott, apró gödröcskék jelentek meg az arcán s fehér, kis fogai villogtak. Ruhájának minden ránca izgató és igéző volt.

Az orra hajlásában és a gyönyörü ajkak közül kivillogó fogsorban valami vadság, szilajság volt és az igéző, keresetlen tartása a becézett, elkényeztetett macska gráciájára emlékeztetett.

Szergejevics Hippolit ugy érezte, hogy egész lénye ketté vált. Egyik részét magával ragadta ez az igéző szépség, amelynek szólgai módra hódolt, a másik része észrevette a nagy változást és megérezte, hogy lelke uralmát elveszitette. Felelt a leány kérdéseire, kérdezősködött maga is sok mindenféléről és nem tudta levenni a szemét erről az elbájoló teremtésről.

Igy tartott ez mindaddig, mig a nővére a verandára érkezett és kifakadt:

— No lám, milyen gyorsan jár ez a leány. Én a szobában keresem és ő már itt van...

— A parkon át jöttem...

— Már megiskerkedtetek?

— O, igen! De én azt hittem, hogy Szergejevics Hippolitnak legalább van a fején egy kis kopaszság...

— Töltsek neked teát?

— Kérek...

Szergejevics Hippolit a lépcső felé ment s megállt. A homlokához kapott, aztán a szemét dörzsölte, mintha a port akarná magáról letörölni. Szégyelte, hogy nem tudott uralkodni az érzelmein és ez a szégyen nemsokára bosszusággá változott át, mintha haragudott volna a leányra... Kozáktámadás volt — mondta magában — ez a jelenet, meg is kellett volna mondanom, hogy a szépsége teljesen hidegen hagy engem.

— Itt maradok nálad ma éjszaka és holnap egész nap is itt maradok — szólt a leány Szergejevna Erzsébethez.

— És mit csinál majd Stopanovics Vaszili? — kérdezte meglepődve Szergejevna Erzsébet.

— Lusitcki néni itt van nálunk látogatóban. Az atyus, tudod, hogy szereti...

— Bocsánatot kérek — szólt közbe Szergejevics Hippolit — nagyon fáradt vagyok, le kell feküdnöm...

Meghajolt és elment. Varenka hangja még elérte.

— Ezt már rég megtehette volna!

Vidámság volt a hangjában, de Szergejevics Hippolit tetetést és hamisságot magyarázott bele.

Megboldogult sógora dolgozószobáját rendezték be számára. Egy otromba irósztal volt a közepén, előtte egy karosszék. Az egyik oldalon egy elnyüttt török divány terpeszkedett, a másikon egy harmónium és két könyvállvány állt. Néhány nagy, puha szék, egy dohányzóasztal a divány mellett és egy sakkasztal egészitette ki a butorzatot. Alacsony és füstös volt a szoba, a falakon régi divatu aranyrámákban képek diszlettek. Nehézkes és régi volt itt minden és kellemetlen szag ülepedett meg a szobában. Az asztalon egy nagy lámpa állt, kék golyó volt rajta és a világosság a padlóra esett.

Szergejevics Hippolit megállt és a kellemetlen emlékezés érzésével az ablakokra nézett. Két ablaka volt a szobának és rájuk rajzolódott a fák árnyéka. Odament az ablakokhoz s kinyitotta mind a kettőt. A szoba megtellett a hársfa illatával és kacagás hangját hozta be a szellő.

Az ágyát a diványon vetették meg. Kioldotta a nyakkendőjét, aztán hirtelen egy széket vitt az ablakhoz és leült. Nem tudta megérteni a nyugtalanságát. Ritkán szokott elégedetlen lenni saját magával és ha el is fogta ilyesféle érzés, gyorsan tulesett rajta.

(Folytatása következik.)

Lapunk mai száma nyolc oldal.

tisztviselőket is, a közszolgálatnak ezt az egyik elitcsapatját, amely a magyarságnak már nagyon sok becsületet szerzett s most joggal kér magának egy kicsit több, egy kicsit jobb kenyeret.

*

Az államvasuti tisztviselők hatvanötös bizottságának memorandum-tervezetét a következőkben ismertetjük:

A memorandum-tervezet vázolja a hazai vasutak fejlődésének korszakait és ezzel összefüggően a vasuti alkalmazottak anyagi helyzetét. Ez utóbbira nézve meggyőző érvekkel fejti ki, mennyire ki nem elégítő a fizikai és szellemi erők teljes kihasználásáért nyujtott rekompenzáció: *az alapfizetés, de különösen az előléptetés és a lakásbér.* Nevezetes, hogy az alább ismertetett orvoslási mód, melyet a memorandum ajánl, *az alapfizetésnek 400 koronával való felemelését kéri,* de nemcsak az első kinevezést nyerőnél, hanem *az összes fizetési fokozatokban,* ami főleg az eladósodott vasuti tisztviselőkre való tekintetből történik, mint az Ausztriában is történt, az osztrák vasuti hivatalnokok fizetésrendezése alkalmából. Kivételt a memorandum csak az első és a második fizetési osztály részére kér, amelyek közül az elsőbe tartozók fizetési aránya teljesen megmaradna, az utóbbiak 3-ik fizetési fokozata változatlanul maradna, a második fokozatban 200 koronával, a harmadikban pedig 400 koronával emelkednék.

Hogy minőnek óhajtja a memorandum az *uj fizetési beosztást,* kitünik a következő táblázatból:

Régi fizetési osztály	Régi fokozat		Uj fizetési osztály	Uj fokozat	Személyi pótlék
	3	1200		3	1600
VI.	2	1400	VI.	2	1800
	1	1600 besorozva:		1	2000
	3	1800		3	2200
V.	2	2000	V.	2	2400
	1	2200 „		1	2600
	3	2400		3	2800
IV.	2	2600	IV.	2	3000
	1	2800 „		1	3200
	3	3200		3	3600
III.	2	3600	III.	2	4000
	1	4000 „		1	4400
	3	4400		3	4800
II.	2	5000	II.	2	5200 200 K.
	1	5600 „		1	5600 400 K.
	3	6400		3	6400 400 K.
I.	2	7200	I.	2	7200 400 K.
	1	8000 „		1	8000 400 K.

Az uj fizetési osztályok I. és II. osztályának első fokozatában tehát a fizetés azonos lenne a maival, azonban *a már most ott levők számára* a 400 korona többlet nyugdijba beszámitható *személyi pótlék* gyanánt volna kiutalványozandó.

A tervezetben azután az a pont következik, mely — a memorandum szavaival élve — a vasutasok kérésének legfőbbjét és legsürgősebbjét teszi. Ez az *előléptetési viszonyok méltányos szabályozása.*

Ha ugyanis — igy szól a felterjesztés-tervezet szövege — előléptetésünknek a tisztviselőt magát illető, családi és társadalmi kötelezettségeihez mért pragmatikus szabályozása és az alapfizetés felemelése között kellene választanunk, ugy csak az előbbiért esedezhetnénk. Ha történt is ez irányban intézkedés, mint először és utoljára 1884. évben, annak jótékony hatása két év és nyolc hónapi érvényessége alatt még azoknál sem volt érezhető, akik akkor tartották kitüntetőnek az államvasutaknak szolgálatot tehetni. Előléptetési viszonyaink éppen azért hosszu idő óta igen rosszak. A 15—25 éves tisztviselők zöme ma is a IV. rangfokozatban (1200, 1300, 1400), tehát ott van, hol a megélhetés mai feltételei között egy családot alapitónak kell lenni. Tekintve azt, hogy ezek között főiskolát végzett tisztviselők is vannak, akik, különösen a fiatalabbak, az átlagosnál jobban haladtak — fölötte silány képét nyujtja a tisztviselők eddigi haladásának. Igy például ama tisztviselők fizetésének átlaga, akiket 1875. évben neveztek ki, 1573 forint, — azoké, akiket 1885. évben, 1231 forint; ez utóbbiak tehát további tiz év alatt csak 342 forintnyi jövedelmi többletre számithatnak. Még szomorubb lenne a kép, ha az I. és II. rangfokozatbelieket számitáson kivül hagynánk azért, mert a különböző viszonyok kedvező alakulása folytán aránytalanul gyorsan haladtak, vagy éppen magasabb fizetésen kezdték.

Ily körülmények között családot eltartani, társadalmi és társasági igényeket kielégiteni, a lehetetlenséggel határos; *pedig e családalapitás erkölcsi fajának és kötelmének érzete minden emberben megvan.* Az államvasuti tisztviselő *e részben különös helyzetet mutat.* Őt már pályája kezdetén mintegy *odakényszeritik az állomások nagyobb részének helyi és élelmezési viszonyai,* valamint az állomásokon kiutalt természetbeli lakásuk, hogy megnősüljön. Ennek anyagilag mai viszonyaink között fokozódott *eladósodás* az eredménye. Ez pedig nem lehetett másként. Harminc esztendő óta nem javult a javadalmazás, de nemcsak nem javult, hanem erősen *hanyatlott.* A nyolcvanas évek mindinkább hanyatló előléptetési viszonyai után a kilencvenes évek államvasuti költségvetéseiben ugyanis a személyzet előléptetésére a következő összegek nyujtattak: 1992—96. években átlag 250.000, 1897. évben 100.000, 1898. évben 160.000, 1899. évben mintegy 400.000, 1900. évben 150.000 forint. Amde ezen összegek némely részének felhasználása szolgált eszközül arra, hogy az altisztek és szolgák alsóbb fizetési fokozatai elejthetők legyenek. De minden ingadozó, sőt hanyatló javadalmazásnál is inkább nyomja a tisztviselőt, a tapasztalat szerint való *drágaság.* A külföld több államában ezért legalább azt biztositják az állam- és magánvasuti tisztviselőnek, hogy előlépésben találjon határozott alapot számitásainak. A porosz birodalmi, a würtembergi állami vasutak a legnagyobb fizetés elérésére állapitanak meg méltányos határidőt, melyen belül gyorsan is haladhatni. A porosz állami vasutak e mellett megállapitják azt is, hogy minden fizetési osztályba — mely egyébként egyetlen fokozatot tartalmaz — *három évenkint történik az előlépés*; a bajor államvasutak a 4., 6., 11., 16. szolgálati évre biztositják felfelé egy-egy fizetési összegre az előlépést, a 20. évtől kezdve pedig minden további évre 180 márkát biztositanak. Az osztrák államvasutak egyes fizetési osztályokon belül állapitották meg előre az előlépés időközeit. Nálunk azon kisérleten kivül, mely az államvasutaknál ily irányban 1884. évi augusztus 1-től 1887. évi április 1-ig érvényben volt, ujabban a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság magyar vonalain lépett érvénybe hasonló szabályozás.

Itt következik az emlitett táblázati kimutatás, mely után a memorandum áttér az előléptetésre és igy folytatja:

Az uj fizetési osztályokban pragmatikusan következő előléptetési határidők állapittassanak meg: I. a középiskolát, vagy ezzel egyenrangu tanintézetet végzett tisztviselők számára 2—2 év a VI. és V. fizetési osztályban, 3 a IV., 4 a III. és 5—5 év a II. és I. fizetési osztályban; II. az egyetemi vagy müegyetemi képzettségü tisztviselők részére a III., II. és I. fizetési osztályban ugyanigy, a VI. és V. fizetési osztályban a fennti határidők negyedével, a IV-ben felével kedvezőbb időközök; III. végül a kezelőtisztviselők számára a VI. és V. fizetési osztályban 4—4 év. A felsőbb és legfelsőbb foku vezetésnek emellett módjában áll a kiváló érdemet, kitünő szakismeretet, vagy különös képzettséget gyorsabb előléptetésben is részesiteni; egy bizonyos fokig azonban *mindenkinek lehetővé kellene tenni az akadálytalan haladást.* Legyen ugyanis biztositva az első és második csoportbeli minősült tisztviselőknek, hogy a IV., a harmadik csoportbelieknek pedig az V. fizetési osztályig bezárólag, kielégitő szolgálat és kifogástalan magatartás esetén rendesen és feltétlenül előlépjenek. Az első és második csoportbeli tisztviselőknek magasabb osztályba való kinevezése a szakszerü minősültségen kivül továbbra is az érdemességtől és a magasabb szolgálati állásra való alkalmazhatóságtól, illetőleg a teljes erkölcsi, szellemi és testi alkalmasságtól tétetnék függővé. Ha ugyanis az államvasuti tisztviselő abba a korba, vagy különösen helyzetbe került, hogy a családalapitás erkölcsi jogán és kötelmén át családot teremtsen magának, égetően szükséges, hogy a 2600 koronás fizetéshez lehetőleg gyorsan, a 3200 koronáshoz pedig mihamarabb eljusson.

Az eddigi nagy idők sulyos nehézségei között szolgált tisztviselők jövőjére nézve, mely idő legtöbb esetben rövidebb a multnál, egyedül az nem volna elegendő, hogy 400 koronával több fizetés birtokában várhassanak, fölfelé még a rendezés utáu is gyérebb előléptetésre. Viszonyaik gyorsabb és kielégitőbb rendezése *gyorsabb előléptetéssel* volna egyensulyozandó.

Ezek után az emlékirat áttár a magasabb képzettséggel biró, főiskolát végzett hivatalnokokra és külön *részletes javitás nélkül* az ő számukra is méltányosabb s magasabb tanulmányaikkal arányosabb előléptetési viszonyok rendszeresitését kéri; ugyszintén *az altiszti és szolgai személyzet részére* is, de szintén részletes előtőrjesztés nélkül.

A *lakásbérre* nézve a memorandum azt kivánja, hogy az a személyzetet mind a három csoportjánál a különböző helyi viszonyokhoz képest — esetleg a katonai lakásbérszabályzathoz hasonlóan — több osztályban állapittassék meg.

A *szolgálati pragmatikába* a következőket kivánja felvétetni a tervezet:

a) a szabadságnak méltányos és maradandóbb megállapitását. A munkának és pihenésnek helyes beosztását és mérsékletességet az erők alkalmazásában; mind oly követelmények, melyeknek be nem tartását büntetlenül senki sem folytathatja. S valamint több munkanap után is szükséges hosszabb pihenő, akként a munkanapok nagyobb tömegét is huzamosabb szabadságnak kell felváltani. A szabadság előzetes megállapitása egyszersmind egyszerüsitéssel is járna;

b) a legközelebbi évnegyed lakbérének folyósitását nyugdijaztatás vagy elbalálozás esetében;

c) az elhalálozási negyedévre eső fizetés folyósitását a hátramaradottak számára.

A memorandum ezekkel a szavakkal végződik:

Midőn e legalázatosabb kérelmeinket tartalmazó emlékiratot mellékleteivel együtt a tisztelt képviselőház, a nagyméltóságu miniszter ur kezébe letenni bátorkodunk, ugyanakkor letettük 5589 hivatalnok, 10.283 altiszt és 18.223 szolga, egy méltányos elbánásra érdemes nagy testület sorsát. Meg vagyunk győződve, hogy a tisztelt képviselőház (nagyméltóságod) bölcsesége módot fog találni arra, hogy e hazafias testület sorsán a kellő mértékben segitve legyen.

HIREK.

Budapest, julius 21.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. Julius 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **Ottó főherceg fia Erdélyben.** *Gyulafehérvárról* táviratozzák, hogy *Ottó* főherceg kis fia *Károly* főherceg ma udvarmestere kiséretében oda érkezett. *Tövis* állomás pályaudvarán *Majláth* püspök fogadta a főherceget, aki a püspök vendége. A főherceg Gyulafehérvárról kirándul az Erchegységbe és Vajda-Hunyadra. Minthogy a főherceg inkognitóban utazik, nem volt semmiféle tisztelgés vagy fogadtatás.

— **Cimadományozás.** A király a pénzügyminiszter előterjesztésére *Ujhelyi* Hugó nagybányai és dr. *Lászlóffy* István lugosi kincstári ügyésznek a jogügyi tanácsosi cimet adományozta.

— **Bartók püspök és a szász kalapos.** *Bartók* György erdélyi református püspökről jegyzik föl az odavaló lapok a következő történetet jellemzésül a püspök hazafias érzületére. A püspök legutóbb Szászvárosban *Zobel* nevü kalaposhoz tért be s kalapot kért a maga használatára. Az elébe tett kalapok közül egyet csakhamar kiválasztott magának és már fel akarja tenni, amidőn a kalap belsejében ez a cim ötlik a szemébe: Karl Zobel in *Broos.*

— Adjon, kérem, egy kalapot magyar felirással — szólt türelmetlenül a magyar püspök.

— Olyan nincs, — válaszolt a kalapos.

— No, akkor ezt sem veszem meg, mert német felirásu kalapot a fejemre nem teszek, — szólt Bartók püspök s otthagyta a kalapost, aki talán még most is azon bosszankodik, hogy egy olyan előkelő vevőt szalasztott el.

— **A zágrábi uj pénzügyigazgató.** A király a pénzügyminiszter előterjesztésére *Macsvánszky* József királyi tanácsost és zágrábi első pénzügyigazgatóhelyettest, a miniszteri tanácsosi cim adományozása mellett, zágrábi pénzügyigazgatóvá kinevezte.

— **Barcsay fejedelem nyugvóhelye.** Ha Erdély történetének lapjait forgatjuk, büszkeséggel gondolhatunk rá, milyen gazdag kulturtörténeti jelentősége van ennek a kis országrésznek. Régi krónikák, okmányok, régi házak megannyi beszélő tanui annak a multnak, melyet átélt a hires Erdély. Van is aztán ott szobor, emléktábla, emlékoszlop elég, ami hirdesse a régi nagyságot, de azért még hányat lehetne állitani, akár minden határba jutna fölös számmal. Kolozsmegyében is nemsokára egy uj emlékoszlop fog emelkedni: *Kozmatelkén,* ahol Barcsay Ákos fejedelem van eltemetve. A hazafias terv *Dózsa* Endrétől, Kolozsvármegye alispánjától indult ki, aki most lendületes hangu felhivást küldött szét a szép eszme megvalósitása érdekében.

— **Erzsébet királyné, mint betüszedő. A** *Münchener Allgemeine Zeitung* azt irja dicső emlékü királynénkról, hogy nemcsak jelesül forgatta a tollat és szép verseket irt, hanem egyik verskötetét, mely a legszükebb családi kör számára adatott ki, sajátkezüleg ki is szedte. E kötetnek példányai valóságos ritkaságszámba mennek és az amatőrök nagy összeget fizetnek érte. Ugyanezt cselekedte nehány versével II. Vilmos császár, ki Trovitsch és fia berlini udvari nyomdájában megtanulta a betüszedés mesterségét.

— **Bucsu Angyalföldön.** Ma tartották meg Angyalföldön az évente szokásos bucsut. Délelőtt 10 órakor fényes istentisztelet volt a karmeliták templomában, melyet a hivek zsufolásig megtöltöttek. *Palotay* László nagyváradi prelátus-kanonok a ferencrendi atyák és a növendékpapok segédkezésével beszentelte az orgonát. Az orgonaszentelés után ünnepi nagymise volt, mely után a hivők megáldoztak. A szertartás alatt *Kosovits* József terézvárosi karmester vezetésével az énekkar Szüz Mária énekeket adott

elő. Délután 5 órakor skapuláré körmenet volt. A körmenet a templomból kiindulva a Huba-utca, Külső Váci-ut, Csángó-utca és Fóthi-uton tért ismét vissza. A körmenet alatt a 6-ik gyalogezred zenekara kisérte a hivők énekét. Amerre a körmenet elvonult, mindenütt igen sokan csoportosultak és az ablakokba égő gyertyákat állitottak. Este 6 órakor *Soós* István zárdafőnök szent beszédet mondott, mely után áldással fejezték be az istentiszteleteket. Este a nép a Fóthi-uton felállitott sátrak körül csoportosultak és itt is, mint majdnem minden házban, kintornák zenéje mellett jókedvüen táncoltak.

— **Ferenc-József-Erzsébet-ösztöndij.** A jövő 1901/1902-ik tanév kezdetétől a *budapesti kir. tudományegyetem* karaihoz tartozó szegény és érdemes hallgatók részére alapitott háromévi 300 forintos Ferenc József-Erzsébet aranyösztöndij kerül adományozás alá. Az ösztöndijak eluyeréseért folyamodók sajátkezüleg irt, ő császári és apostoli királyi felségéhez intézett kérvényeiket a következő okmányokkal tartoznak felszerelni:

1. keresztlevélvel vagy születési bizonyitványnyal;
2. szegénységüket, szülőik állását, vagyoni, jövedelmi és családi viszonyait feltüntető hiteles okmányokkal. árvaság esetében pedig a gyámhatóság által kiállitandó vagyoni bizonyitványnyal;
3. az érettségi bizonyitványnyal és ha már egyetemi hallgatók, ezenkivül az 1900—901-iki tanév második felében kiállitott colloquiumokról és vizsgálatokról szólo bizonyitványokkal, megjegyeztetvén azonban, hogy egyenlő körülmények között azok a folyamodók, kik egyetemi tanulmányaikat csak most kezdik meg, elsőbbséggel birnak.

A folyamodványokban az is felemlitendő, hogy élvez-e már folyamodó valamely ösztöndijat, avagy egyéb közpénztárból utalványozott segélydijat, valamint az egyetemi tanulmányokat csak most kezdő folyamodók részéről az is kijelentendő, hogy az egyetem melyik karára szándékoznak hallgatóul beiratkozni.

A folyamodványok a legfelső magán és családi alapok cs. és kir. vezérigazgatóságánál Bécsben (k. u. k. General-Direktion der Allerhöchsten Privat- und Familien-Fonde, Wien, k. u. k. Hofburg) legkésőbb 1901 évi julius hó 31-ig nyujtandók be.

Később beérkezendő vagy hiányosan felszerelt folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

A cs. és kir. legfelső családalapok vezérigazgatósága pályázatot hirdet azonkivül a selmecbányai bányászati és erdészeti akadémián levő 300 forintos Ferenc József-Erzsébet-aranyösztöndijak egyikére.

— **Német felületesség.** Rámutattunk arra a borzasztó felületességre, amely a *Berliner Tagblatt*-nak *Bólyai* Jánosra vonatkozó közleményét jellemzi. A berlini ujság hibájába most megint egy *Stavenhagen* nevü ur esik bele, irván az emlitett lapnak a következőket az általa elveszettnek hitt magyar tudósról:

Wurzbachnak az az adata, hogy az öreg Bólyai müve névtelenül jelent meg, nem helyes. Mert a latin cim, amely Gauss müveiben közzététetett, megmondja a nevét. Az öreg Bólyairól, aki magánéletben különc volt, igy például egy általa szerkesztett és zsindelylyel fedett kocsiban utazgatott, még el szeretném mondani, hogy sirja fölé csak egy almafát akart ültettetni, emlékére annak a három almának, melyek közül az egyik, az Éváé, és a másik a Párisé a földet pokollá tette, de a harmadik, a Newton almája ismét az égitestek közé emelte. Hogy mily benső barátí viszony állt fenn Gauss és Bólyai közt, mutatja az is, hogy Gauss halála után a hannoveri király megküldte a Gauss halálára vert emlékérmet a magyar professzornak.

Fájdalom, Wurzbach nem tud semmit Bólyai Farkas János fiáról, az osztrák katonatisztről.

Az a sejtelmem van, hogy ő volt az, aki egy egységes világnyelv gondolatával foglalkozott. Sajnálni lehetne, ha ily tautazmák eltávolitottak volna a metematikai kutatásoktól.

Stavenhagen.

— **Egy történelmi müemlékről.** A kőrös-szegapáti biharmegyei község határában tudvalevőleg van egy a szalontaihoz hasonló csonka torony, melynek tövében ölte meg három kém II. László királyt. A község derék jegyzőjének, *Tokay* Eleknek kezdeményezésére, ki már annyi szép, hazafias eszmének volt a megpenditője, most e csonka torony környékét parkirozzák s a torony falába emléktáblát helyeznek. A torony belső feljáróját is rendbehozzák, mig a földszinti részben állandó háziipari kiállitást tervez Tokay, a környék háziipari termékeiből. Ha a munkálatokkal teljesen elkészülnek, akkor az emléktáblát fogják elhelyezni, amelyet nagy ünnepség keretében lepleznek le. Tokay jegyző hazafias munkássága egész Biharvármegyében nagy tetszésre talál. A kőrösszeg-apáti jegyző a környékbeli ásatásoknál talált történelmi régiségeknek is szorgalmas gyüjtője s azokat a nagyváradi muzeumnak szállittatja be.

— **Tüzilárma a toloncházban.** Fél egy órakor a 619. számu rendőr jelentette a tüzoltófőparancsnokságnak, hogy a toloncházban padlástüz van. A VII. ker. és központi tüzőrség tolólétrákkal, teljes felszereléssel vonultak ki, de a toloncháznál semmi veszedelmet nem találtak. A tüzilárma onnan származott, hogy a kéményből a nagy meleg leszoritotta a füstöt s igy azt hitték, hogy a padlás ég.

— **A magyar korona hazahozatala.** Régi rigmusok csendülnek meg előttünk, érdekes verses krónika a multból, föltámadva Biharvármegye levéltárának sárguló aktái közül. Azt az ünnepet irja le ez a versezet, amelyet Biharvármegye rendjei 1790 évben rendeztek a magyar szent korona hazajövetele alkalmából. A nagyérdekü verset a *Magyarország Vármegyéi és Városai* cimü munka Biharmegyéről és Nagyváradról szóló sajtó alatt levő kötete közli. Az érdekes versezet egy része igy szól:

A nagyváradi pompa,

mely a' győzelmes Magyar Korona haza jövetelének emlékezetére a' Ttes Ns. Bihar vármegye érdemes Rendjei által az 1790-ik esztendőben 15-ik Martiusban tétetett.

Már az idő játszott, ezer és hétszázba cicázott
Vig örömünk nev lő, lépe kilencven elő.
Martius is felkölt, tizenöt nap benne el is tölt
Nagy Pompára csaló lett az utána való.
Volt oka Pompának, haza jötte Magyar Koronának
Hogy Buda várba került, éjjele fényre derült.
Óh! mint pompázik, kedvében hogy paripázik!!
Rajta Bihar! de kivált, igy örömében kiált.
Isten néz rátok Magyarok! Meg jött Koronátok
Min, magyaros nagy öröm, kézbe szoritva köröm.
Nem csuda! gyöngyökkel, rakodott meg drága kövekkel
Finom arany koronánk, melyet ölünkbe vonánk.
Ezt Szent Istvánunk, Nagy Apostoli zsenge ktrályunk
Nagy Sylvestertül nyerte meg Istenesül
Óh nagy vigasság! Megjött a régi igazság.
Megjött a törvény, mely vala már jövevény!
Neppel azért Várad, valamint akkor, mikor a Körözsárad,
Ugy vala dugva tele, fénybe piaca bele.
Tegnapi székülés, kiket ott kapa vármegye gyülés:
Forrnak, köz s jelesek, földes urak, nemesek.
Gyültek sok birák, kiknek nem kelle kapuszák.
Hát még a sok szép uri — köz asszonyi nép?
Itten troppok a sok lovas uri gavallér,
Ülvén fegyveresen, szürke, piros, deresen,
Mely törököt ronta, svadronban áll a Szalonta
Jó próbált magyarok, jelbe vitézi karok,
Lóra kap Ujváros, lova áros, s rendibe páros.
E pompára üget, téve veres süveget.
Volt fődékánjok Baranyi Mihály kapitánjok,
Régi vitéz Magyaros, veres erős agyaros.
Nézte Balogh László, Sztachónál hogy vala zászló,
Tett tollas kalapot, jó paripára kapott.
A piacon állván, majd vármegye házba beszállván
Indu nak lovasok, kiknek érdeme is sok.
A nagy templomhoz nagy kettős, cifra toronyhoz,
Mentek mind valahány, vérre vitéz kapitány.
Sok hegedü pengett, sok hangos trombita zengett,
Régi török síp szólt, még az is uj csuda volt,
Hintókat kentek, főrendek rajta kimentek,
Sok kocsi futva zörög, melytől az utca dörög.
Ezt követi sokaság, a sok rendbeli gyalogság.
Városházáig, győzedelmi kapujáig,
Mely valaha nagy szép ív felemelt ácsmesteri kéz-miv,
Puszpánggal kirakott, színe veresre csapott,
Címere országnak, rajzoltja magyar koronának,
Jótetéjébe nyomult, angyali kézbe szorult.
Irta magyar fajta vala ily inscriptió rajta:
Kiván országnak régi ősi nagy atyát,
Az olaszi biró, s vele' együtt Linter az iró
Győzedelem kapunál, ura Tanácsa ki áll,
Várván gróf Hallert, ki veszen két cifra gavailért,
Várván Státusokat, tiszteli mind azokat
Kit szivből öntött köszönettel sorba köszöntött,
Ezt az adót megadá, Státus is elfogadá
A célhoz közelebb menjünk innen előbb,
Sétálnak, futnak, mig templom elébe kijutnak,
Nem volt néppel ahol hossza, de vége sehol,
Itt lovasok, troppot gyalog áll vele szembe csoportot,
Azt várván, ki legyen, mit ki eszébe vegyen.
Pattantyus rágyujt, menydörögve sütve sok ágyut,
A sok puska ropog, hangja hegyekbe kopog,
Messze terül hangjok, bőgnek széltébe harangok,
Menj templomba Magyar, és valahára hamar.
Ugyde miként a méh, anyja nélkül kasba nem áll bé,
A nép ugy be megyen, hogy feje neki legyen.
Hát eő nagyságát püspök Kalatai uraságát.
Nagy rend jobbja felől, be követé legelől,
Mind rá tódulnak, mindnyájan utána nyomulnak,
Mint a méh az anyát, ugy követik az atyát,
Addig iparkodnak, templomba betakarodnak,
Iju, tisztes öreg, köznemes uri sereg,
Itt senkit tászlist, nem láttál volna kamáslist,
Volt ruha mind magyaros, volt paszománt aranyos;
Még eő nagysága püspök Kalatai uraága
Szép papi uri ruhát, véve magára ruhát;
Oltárhoz szállott, székből misét mondani állott,
Te Deum immár zeng, az orgona harsog fent,
Majd katedrába becsap, csakhamar egy magyaros pap,
A neve neki Kovács (kéne kezébe kalács: nálla van [a kalapács.)
Váradi professzor, nem rég theologiai doktor,
Most Szőllősi pap ur, vélni hogy egá apát ur.
Mondja tanitását, melynek nem hallani mássát.

— **A király háza.** A király belvárosi palotája' mely a székesfővárosnak legszebb és legdiszesebb bérháza, befejezéséhez közeledik. Négy utcára néző homlokzata már teljesen készen van és különösen impozáns hatásu a Kossuth Lajos-utcára néző sarokrész, ahol a hatalmas kupola emelkedik. A párkányzat fölött kőből kifaragva diszeleg a király és Magyarország cimere. A négyemeletes palota, mely angol renesszánsz-stilusban épült, müvészi arányaival és nemes egyszerüségével kitünően hat az óriási téren, a Klotild-paloták szomszédságában. A király házának belső berendezésén javában dolgoznak és már október végén átadják az egészet a közhasználatnak. Előbb azonban az épületet megtekinti a király is, aki a palota épitése iránt érdeklődik.

— **Nacionalista dicséret Laboriról.** Az *Echo de Paris*, Jules *Lemaitre*, a heveshangu nationalista napilapja három nagy hasábon zengi — *Laborinak*, a Dreyfus és Zola védőjének dicséretét. A feltünést keltő esetnek, mint *Párisból* jelentik, ez a története:

Az *Echo de Paris* reprodukálta a *The Review of the Week* cimü londoni zuglap cikkét, melyben Laborit nemrég tett londoni utazása alkalmából a legalábbvaló módon szidja, s a többi közt azzal a leleplezéssel áll elő, hogy *Labori maga inspirálta az ismert rennesi merényletet. Labori* pört inditott a francia ujság ellen s julius 17-ére volt kitüzve a tárgyalás. Ezen a napon reggel az *Echo de Paris* kolumnás cikket közölt első oldalán, *rehabilitálta Laborit* — olyan lelkiismeretességgel és udvariassággal, aminőre nacionalista lapnál alig van példa. A lap kifejezte utálatát és fölháborodását a rennesi merényleten, kijelentette, hogy azt *mindig* elitélendő gyalázatosságnak tartotta. A többi közt ezt irja:

— Az *Echo de Paris* annál boldogabb, hogy Laborinak teljes elégtételt adhat, mert a *Review of the Week*ből közölt kivonat hamis világitásba helyezhette volna azt a fogadtatást, melyben a nagy angol sajtó részesitette Laborit. Olvasóink az alábbi kivonatokból maguk itélhetnek...

S aztán három hasábon át reprodukálja a lap a *Times*, *Daily Telegraph*, *Pall Mall Gazette*, *Daily Graphic* és *Saturdey Review* cimü előkelő ujságokban Labori utjáról közölt cikkeket. — A nacionalista olvasók ugyancsak elámulhattak, mikor a Dreyfus védőjéről szóló himnuszokat látták az *Echo de Paris*ban. Labori ez elégtétel következtében vissza is vonta panaszát. Éppen ezért alázatoskodott is az *Echo de Paris*. Félt a pörtől, mert tudta, hogy a francia biróságok egy idő óta rendkivüli szigorusággal intézik el a sajtó utján elkövetett rágalmazási és becsületsértési pöröket. Érdekes, hogy ugyanazon a napon, amikorra az *Echo de Paris* ellen való pört tárgyalásra kitüzték, itéltök el az antisemita *Libre Parole* szerkesztőjét, *Papillandt* tizennégy napi fogházra és 2000 frank pénzbüntetésre, magát a *Libre Parolet* pedig 1000 frank pénzbüntetésre és 10.000 frank kártérités megfizetésre egy becsületsértési panasz alapján. A *Libre Parole* köteles azonkivül husz lapban saját költségére közölni az itéletet. Ebben a becsületsértési ügyben *Périllier* képviselő volt a panaszos. *Drumont* lapját egy év óta többször sujtották már hasonló büntetéssel; sőt egyszer 100.000 frank birságra itélték. A foglalkozásszerü rágalmazó-sajtónak igy hát most nem fizetődik ki a foglalkozása.

— **Kalapis báró.** *Székesfejérvárról* irják: Nehány hónappal ezelőtt nagy szélhámosságokat követett el *Kalapis* báró néven *Breuer* (Bokor) Oszkár. A martonvásári uradalomból egy hátas lovat csalt ki furfangos módon s lóháton Székesfejérvárra jött, ahol lovag *Hochstädter* Richard gépész-mérnököt ültette fel nagyuri megjelenésével. Székesfejérvárról hamar megszökött, mert neszét vette hogy nyomában vannak. Utjában azután lovag Hochstädternek adta ki magát s ilyen módon is követett el csalásokat, mig végre néhány nap multva a fiumei rendőrség letartóztatta s Fiuméből Székesfejérvárra kisérték, ahol tegnapig az ügyészség foglya volt. Itt azután olyan tüneteket észleltek rajta, amelyek mindenképpen igazolják, hogy Breuer Oszkár nem ép elméjü s az ügyészség ennek alapján el is ejtette a vádat. Kitünt az is róla, hogy egy izben másfél évig gyógyitották a lipótmezei tébolydában. Tegnap beszállitották Breuert a Szent-György-kórház megfigyelőosztályába, innen pedig a napokban Budapestre viszik, hogy a lipótmezei tébolydában helyezzék el.

— **A nyugati pályaudvar kihelyezése.** A nyugati pályaudvar kihelyezésének kérdése ismét felszinre került s a fővárosi polgárság körében mozgalom indult meg, hogy a kihelyezés minél előbb megtörténjék. A mozgalomhoz az ujpest-palotai közönség is csatlakozik s ez ügyben a közel napokban nagyobb értekezletet fognak a fővárosban tartani s az illető resszortminiszereket monstre-deputációval fogják felkeresni mindjárt a nyári szünet után.

— **Leégett falu.** *Sátoralja-Ujhelyről* jelentik, hogy a szinnai járásban *Klenova* falucska porrá égett. 24 lakóház az összes melléképületekkel, a takarmány, élelem, háziállatok, készpénz és két emberélet is a tüz martaléka lett. Csak 3 ház volt biztositva.

— **Öngyilkosság dinamittal.** Különös módon vetett véget életének egy bányamunkás a krassó-szörénymegyei *Valeapaj* községben. A boldogtalan ember, kit *Tomcsu* Avrámnak hivták, állandóan civakodásban élt feleségének a szüleivel, kik feleségét folyton ellene ingerelték, ugyannyira, hogy az asszony emiatt teljesen elhidegült férjétől s mialatt ez a bányában dolgozott, mással udvaroltatott magának. A napokban azután valaki besugta *Tomcsu*nak, hogy felesége *Mangerics* Tódorral tart viszonyt. Tegnapelőtt reggel, amint *Tomcsu* hazajött az éjjeli munkából, kérdőre vonta feleségét, aki szemébe vágta neki, hogy igenis szeretőt tart, mert férje nem kell neki. Tomcsut ez a nyilatkozat annyira dühbe hozta, hogy egy nagy doronggal alaposan elverte a feleségét és az anyósát. Az após, *Nyisztor* György akkor ért haza, a mikor már a két asszony össze volt verve. Mikor megtudta, hogy mi történt, elment a csendőrökhöz, hogy följelentse a vejét. *Tomcsu*, mialatt az apósa a csendőröknél járt, attól való félelmében, hogy a csendőrök el fogják kisérni, egy dinamitpatronra gyujtó zsinórt erősített, *a patront betette a szájába és a zsinór végét meggyujtotta.* Az igy fölrobbantott patron a boldogtalan ember fejét darabokra szakgatta. Mire az após a csendőrökkel megérkezett, a följelentett vő fej nélkül feküdt a szobában, a többi testrészei is iszonyuan meg voltak csonkitva.

— **Halálozás.** A mult héten *Deésen* 82 éves korában meghalt Literáti *Bányai* Károly okleveles gyógyszerész, aki az utóbbi években a deési városházán mint napidijas kereste kenyerét. A nagy szegénységben elhalt öreg urnak nagyon változatos volt az élettörténete, mostohán bánt vele a sors. Erdélyben az 50 es és 60-as években csaknem mindenki ismerte Bányai Károlyt, akinek ez időben Kolozsvárott két hatalmas üzlete is volt. Háza, a mely vendégszeretetéről volt mindig hires, találkozó helye volt Erdély legelőkelőbb családjainak, sőt nem egyszer fordult meg nála Erdély akkori királyi biztosa is. Az 1862-iki londoni világkiállitáson kitüntetéssel jutalmazták készitményeit s boldog volt az öreg ur, ha azzal dicsekedhetett, hogy az ő bajuszpedrőjével pödörte ki a bajuszát a király ő felsége a koronázáskor. A 70-es években azután oly nagy mérvü üzleti spekulációkba bocsátkozott különösen az épitkezés terén, hogy mindene elpusztult. Nem akart terhére lenni a gyermekeinek s éppen azért szülővárosában, mint diurnista töltötte utolsó esztendeit és mindvégig szorgalmasan járt irodájába, mig csak a halál ki nem ütötte kezéből a tollat. Temetése az erdélyi előkelő családok nagy részvéte mellett ment végbe Deésen.

— **Tilos a magyar himnusz.** Eddig csak néppárti káplánok okvetetlenkedtek a magyar nemzeti himnusznak az istenházában való eléneklése ellen. Az volt a kifogásuk, hogy a himnusz költője: *Kölcsey* — protestáns volt. Most arról érkezik hir, hogy egy *protestáns lelkész tiltotta meg* az „Isten áld meg a magyart" elénekelését a templomban. *Engler* L. gömörmegyei *budikovi* ág. ev. lelkipásztort kartársa, *Buzágh* István derencséni evangélikus pap és balogkerületi egyházi tanfelügyelő följelentette az esperességnél, hogy *templomában megtiltotta a nemzeti himnusz* énekléset és különben is mindenképpen *gátolja a magyar nyelv oktatását az iskolában.* A gömöri esperesség vizsgálatot rendelt el Engler ellen, és a vizsgálat a jelentésben foglalt tényállás valóságát megerősitette. Határozathozatalra azonban eddig nem került a sor, mert Engler barátai elvi kárdéssel bonyolitották össze a dolgot, azt vitatván, hogy az esperességnek elvi döntést kell hoznia, vajjon egyátalában megengedhető-e a templomban egyházi dalokon kivül más énekeknek az éneklése? A porosz és hollandus evangélikusok, valamint az angol protestánsok is minden ünnepi alkalommal szabadon s lelkesen éneklik templomaikban a saját himnuszaikat s a magyar protestáns egyháznak bizonyára lesz annyi hazafisága s bátorsága, hogy a pánszlávok e legujabb támadását visszaveri.

— **Agyonvert gazdatiszt.** *Titelről* táviratozzák: *Stojadinovics* Iván gazdatiszt a minap *Mitrovicáról* Titelbe jött, hogy a környékbeli falvakból leányokat szerződtessen a cséplési munkához. Tegnap *Kobilon* fel is fogadott 15 leányt, magával akarta őket vinni. A kobili legények azonban, akik féltékenyen őrködnek a leányok felett, nem akarták elhinni, hogy a leányok mezei munkára vannak szerződtetve, holott a szerződést az előjáróság előtt kötötték meg. Stojadinovicsot keritőnek tartották, aki a leányokat el akarja csábitani és aztán Szlavoniában eladni. Tegnap este Stojadinovics a jegyzőnél volt vacsorán a honnan este 11 óra tájban ment el a lakására. Több legény, nevezetesen Kanojlovics Jevrem, Rasztics Milán, Kaszárovics Dusán, Horvácki Milán és Niholác Avram kileste Stojadinovicsot és az utcán orozva megtámadta. Aztán addig ütötték-verték, mig csak mozdulni tudott. Másnap regget *Stojadinovicsot halva találták meg.* A csendőrség elfogta a gyilkosokat.

— **Öngyilkos kereskedő.** *Csongrádról* táviratozzák, hogy *Klein* József csongrádi terménykereskedő ma délben főbe lőtte magát. Azt hiszik, hogy a fiatalember halálát — egy asszony okozta.

— **Megtért bünös.** 1894-ben, Vizkereszt estéjén, megzörgette valaki *Boros* Pál bakónaki gazda ablakát, s midőn Boros felesége, ki egyedül volt otthon, ijedten kérdezte, ki legyen az, azt felelte, hogy „csendőr" és bebocsájtását követelte. A megrémült asszony gyanu nélkül ajtót nyitott és egy álarcos alak lépett be, kezében egy fejszével és egy puskával. A fegyvert ráfogta az asszonyra és pénzt követelt, sokat. Borosné nem mert ellenkezni, szó nélkül belenyult a ládafiába és odaadott a rablónak 70 forintot. A rabló többet kért s Borosné még 80 forintot adott neki. Ezzel, ugy látszik, megelégedett és eltávozott, avval biztatván Borosnét, hogy még az éjjel visszatér hat társával. Az asszony, képzelhetni mily félelemben töltötte az éjszakát, de a rabló nem váltotta be igéretét, nem jött vissza, sőt 7 éven át jól el tudott rejtőzni. A tett gyanuja *Győre* Józsefre, Borosné mostoha fiára irányult, ellene a vizsgálat meg is indult, de bizonyitékok hiányában be kellett szüntetni. Az ügyet azonban folyó évi május hó 9-én ujra felvették. Történt ugyanis, hogy *Tóth Peti* József bakonaki lakós, ki már több izben büntetve volt, ez év telén kiszabadult a kanizsai fogházból, hol verekedés miatt más'él évet kellett leülnie. Ez a legutóbbi büntetés, ugy látszik, megjavitotta *Tóth Peti* Józsefet. Elhatározta, hogy tisztességes életet folytat ezután, becsületes ember lesz, s hogy jóvá fogja tenni eddig elkövetett rosz tetteiből azt, amit jóva tehet. Egyik nagy büne volt, hogy ő rabolta ki 1894 Vizkereszt estéjén *Boros* Pált. Boros körül azóta nagyot fordult a világ sorsa, felesége, mostoha fia azóta meghaltak, s maga mindkét szeme világát elvesztette, tönkre ment, szegény zsellérember lett belőle, aki egykor jómódu gazda volt. Most felkereste őt Tóth Peti, a megtért bünös, bevallotta neki, hogy ő a rabló, bocsánatát kérte, s hogy jóvá tegye bünét, az elrabolt 150 forintból egyelőre 70-et vissza akart adni, a többit pedig máskorra igérte, akkorra, mikor tehetségében áll azt is megfizetni. De kérte Borost, ne jelentené fel s bocsájtana meg neki. Boros Pálban fellobbant a régi harag s elutasitotta kérésével a megtért bünöst. A 70 forintját sem fogadta el, hanem feljelentette. A vizsgálat ennek alapján már megindult Tóth Peti ellen.

— **A Schön testvérek felgyógyulása.** Nagy feltünést keltett a fővárosban két héttel ezelőtt az a kettős öngyilkossági kisérlet, amelynek hősei *Schön* (Somlyó) Miksa és *Schön* (Somlyó) Ilka voltak. A leány melibe lőtte magát, a fiatal ember pedig leugrott a ház első emeleti erkélyéről. A két életuntat a Rókusba vitték, ahol a testvérpár már teljesen felgyógyult. *Schön* Miksa már a mult héten elhagyta a kórházat, *Schön* Ilkát pedig ezen a héten fogják elbocsátani.

— **Az áruló feleség.** Ezelőtt négy évvel történt, hogy *Bonyák* Antal bobrói lakost az erdőben meggyilkolva találták. A hosszas nyomozás és vizsgálat során *Kosák* János odavaló lakosra irányult a gyanu, mert Kosák régi haragosa volt Bonyáknak és meg is fenyegette, hogy agyonlövi. Történt pedig, hogy Kosák, ki nagy orvvadász volt, a gyilkosság idején az erdőben járt s ezt tanuk is igazolták, azonkivül a golyó, amelyet az áldozat testében találtak, hasonlitott a Kosák golyóihoz. Ez alapon elitélték Kosákot nyolc évi fegyházra s jelenleg is Illaván ül. E hét elején azonban váratlan fordulat állott be ez ügyben. Bonyákné ugyanis — mint nekünk irják — férje halála után férjhez ment egy *Laczó* János nevü legényhez. A házastársak nem éltek valami boldogan, mert az uj férj csakhamar nyakára hágott a vagyonnak s azután, ahol tudott, lopott. Most is valami lopási ügybe keveredett s a csendőrök elvitték a községházára. Itt azután *Laczó* belekeverte a feleségét is, e miatt a két csendőr elment az asszonyért is, kinek a csendőrök igy szóltak:

— No, most már tudunk ám mindent, Laczó elmondta a régit is!

Az asszony erre megijedt s ott mindjárt elmondta, hogy Laczó őt ártatlanul keverte bele, mert ő akkor nem tudta, hogy Laczó lőtte agyon az urát, csakhogy őt elvehesse. Erre a nem várt felfedezésre vallatóra fogták Laczót s miután az asszony szemébe mondta, hogy ő lőtte le az urát, a csendőrök távirati jelentést tettek a törvényszéknek, a honnan most várják a vizsgáló-bizottságot a helyszinre.

— **A kivándorlás ellen.** Az ujonan kinevezett zempléni főispán, gróf *Hadik* Béla, mint értesülünk legközelebb értekezletet fog egybehivni, melyen azzal a kérdéssel foglalkoznak, miként lehetne a zemplénmegyei kivándorlást megakadályozni, illetőleg a kivándorlók számát csökkenteni.

— **A fia után a sirba.** Megható esetről értesit bennünket *sarkadi* levelezőnk. *Székely* Imre jómódu gazdának egyik fia, a 23 éves *Sándor*, nemrégiben került haza katonaéktól, ahonnét gyógyithatatlan bajjal, sorvadó tüdővel tért meg szülötte falujába, meghalni. Három nap előtt kiszenvedett a szegény fiu. Apját, mikor a gyászos hirt tudatták vele, szivszélhüdés érte s az erőteljes ember alig néhány óra alatt meghalt. Tegnap temették el az apát és a fiut óriási részvét mellett közös sirba, a csöndes falusi temetőbe.

— **Rehabilitált tanitó.** Néhány hó előtt az a hir terjedt el Zomborban, hogy *Lévay* Nándor tanitó egy tanitványát véresre verte; ez a hir átszivárgott a fővárosi lapokba is, a levelező buzgóságából még tulzottabb formában. A fiu öreganyja panaszt tett az iskolaszéknél, mely az ügy megvizsgálására bizottságot küldött ki. A bizottság eljárásáról a folyó hó 13-ikán megtartott iskolaszéki ülésen számolt be. A bizottság az ügyet kimeritően megvizgálta és a vizsgálat folyamán Kolozsváry, Petényi és Sztolisits tanitókat és Temunovits igazgatót is kihallgatta, ezek közül három egyhangulag azt vallotta, hogy *Lévay* tanitó, egy tanitói értekezleten előadta, hogy iskolájában néhány vásott gyermekkel nem bir és azt kérdezte, hogy mitevő legyen. Az értekezlet egyhangulag a testi fenyitéket ajánlotta és a bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy Lévay tanitó hatáskörét nem lépte tul. Ezt az iskolaszék is magáévé tette és egyuttal megállapodott a jövőben előforduló hasonló esetekben követendő eljárásról is. Az iskolaszék e határozata városszerte általános megnyugvást keltett, mert rehabilitációja a méltatlanul meghurcolt derék tanitónak.

— **Öngyilkos joghallgató.** *Czegléden* agyonlőtte magát özvegy Szunyogh Sándorné 22 éves *Antal* fia, a budapesti egyetemnek negyedéves joghallgatója. A fiatal ember pár héttel ezelőtt sikeresen levizsgázott és hazament családja körébe nehány heti vakációra. De azóta mintha kicserélték volna, a vigkedélyü fiuból komor, mogorva férfi lett. Anyja, testvére pedig, ha kérdezgették az okát, kitérőleg felelt, nagybátyja pedig arra kérte, hogy ha adósságai vannak, mondja meg nyiltan, ő kifizeti helyette, de pénzre se volt szüksége. Folyó hó 15-én délután 4 órakor még sógornője barackkal kinálta meg, amelyből meg is evett 2—3 darabot. Néhány perc mulva egy lövés dördült el, s a családtagok ott találták a szin alatt a fiatal embert holtan, kezében egy kis revolverrel, s jobb halántékán csergedező vérrel. Egy pár sorból álló levelet hagyott hátra, amelyben azt irja, hogy *ne fürkésszék tettének okát, fiatal könnyelműség volt az egész, de amelynek meg kellett történnie.* A körülmények pedig határozottan oda mutatnak, hogy a fiatal ember *amerikai párbaj*nak esett áldozatul, erre vall határozottan az a *„névtelen levél"* melyet egy héttel ezelőtt kapott s mely testvére birtokában van, amelyben figyelmezteti valaki hogy *„az idő közeleg, kötelezettségének tegyen eleget."* A szépreményü élet földi maradványait kedden délután óriási néptömeg kisérte ki a temetőbe.

— **Falkai sikkasztása.** Tudvalevő, hogy Falkai Lászlónál, a sikkasztó pénzeslevélhordónál New Yorkban történt elfogása alkalmával az odavaló rendőrhatóság az elsikkasztott 40.000 koronából 36.000 koronát talált. Ilyenformán a magyar kincstár csupán 4000 koronával károsodott volna meg. Mint most jelentik, ez az összeg is redukálódott, mert Falkai édesanyja átadta a rendőrségnek azt a 2000 koronát, melyet fia szökése előtt neki ajándékozott, igy hát az egész hiány csak az a mintegy 2000 korona, melyet Falkai utazása alatt elköltött. A főposta igazgatósága serényen folytatja Falkai pénzkezelésének rovancsolását és a szökése napján nála volt utalványok és pénzeslevelek közül ezideig csak a dr. *Plihál* Viktor ujpesti királyi közjegyző által a magyar királyi központi állampénztárhoz feladott 16.000 koronát fizette ki, mig a további utalványozások még mindig vizsgálat alatt vannak. *Falkai* Lászlóné különben már gondoskodik férje jogi védelméről és erre dr. *Gál* Jenő ügyvédet kérte fel, ki a megbizást el is fogadta.

— **A Dunába ugrott.** *Knorr* Ferenc 21 éves aranymüves segéd ma délelőtt a Ferenc József-hid mellett a Dunába ugrott. Néhány hajós észrevette, utánaevezett és még élve kimentették. Az öngyilkosjelöltet a mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Elsepert buzakeresztek.** *Nagyszőllősi* levelezőnk jelenti: *Verbőcön* tegnap az orkán az összes buzakereszteket a szomszéd falu határába seperte. Nagy baja a lakosságnak, hogy nem tudják, kinek mennyije volt. A hatóságnak kellett közbelépni.

— **Eltüntek.** *Schumann* András, magyarbéli születésü 34 éves gyári munkás Gömb-utca 43., *Friedmann* Janka budapesti születésü 21 éves gyári munkásnő Aréna-ut 36/c, *Mihálkó* Jánosné, született *Debnár* Katalin gyetvai születésü 44 éves mosónő Elemér-utca 36. sz alatti lakásukról eltüntek. Eltünt még *Breuer* Samu, szarvasi születésü 22 éves kályhás-segéd Dob-utca 19. számu lakásáról. Hozzátartozóinak a következő levelet irta:

Kedves testvéreim! Ne csodálkozzatok, hogy ily nyomorultul kell elpusztulnom, de beláthatjátok, hogy szenvedtem már eleget, s mert már rám jobbat nem várhatok. Bocsásson meg mindenki, Isten veletek!

Az eltünt testvérei attól félnek, hogy Breuer öngyilkossá lesz. Az eltünteket keresi a rendőrség.

— **Feltört trafiktőzsde.** Ma éjjel betörők jártak *Csorbits* Imréné Király-utca 112. szám alatt levő dohánytőzsdéjében, ahonnan 1206 koronát érő dohányt, bélyeget és készpénzt loptak el. A betörőket keresi a rendőrség.

— **Tüzvész a külföldön.** Egy távirat szerint a Wyborg küzelében fekvő *Tuliirunkki* falu tüzvész következtében teljesen elpusztult. Kilencvenhét ház égett le. — A *Harz*ban tegnap a villám mintegy harminc helyen lecsapott. *Hasselfeld*ben egy egész utca leégett. — *Párisb*ól táviratozzák, hogy a Vincennesben kitört tüzvész elpusztította az egész *Bourdelet*-féle fűrészmalmot. A tüz még egyre tart. A lángok egy szomszédos házba is belekaptak. Huszonöt család fedél nélkül maradt és elvesztette minden vagyonát.

— **Rendőri hirek.** Tegnapelőtt egy férfi holttestét fogták ki a Dunából az esküttéri hid szomszédságában. Az orvostani intézet tetemnézőjébe szállitották, ahol ma ráismertek. *Neumann* Dezsőnek hivják, pécsi születésü 17 éves tanuló. Valószinü, hogy fürdés közben fult bele a Dunába. — Az összekötő vasuti hid pesti oldalán egy fiucsecsemő holttestét fogták ki a Dunából tegnap este. A kis hullát az orvostani intézetbe vitték.

— **Katona- és cigányzene a Telefon Hirmondóban.** A Telefon Hirmondó összes állomásán ma katona- és cigányzene lesz délután és este hallható. A katonazene-hangverseny, melyet az Erzsébet-téri kioszkból közvetit előfizetőinek szórakoztatására a Hirmondó, délután 4 órától 7 óráig tart. Este 8 órától 11 óráig pedig cigányzenét közvetit a Telefon Hirmondó. A cigányzene-átvitelt az Emke- és Elite-kávéházban játszó bandák muzsikája szolgáltatja.

(x) **Magyar Thomassalak.** 17—20% összphosphors., ebből ca. 80% citromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kilogrammos ingyen zsákban legolcsóbban ajánl a kartellen kivül álló Sátori-gyárak központi irodája, Budapest IX., Dandár-utca 25.

Krüger felesége meghalt.

Budapest, julius 21.

Pretóriából, a délafrikai köztársaság fővárosából angol hivatalos távirat jelenti, hogy *Krüger* elnöknek felesége tegnap este tüdőgyulladásban meghalt. A tiszteletreméltó matróna mindössze három napig volt beteg. Szivós természete már sok betegséggel megküzdött, de szervezetét nagyon megviselték az utolsó évek szenvedései és nem birt már ellentállni a sulyos kórságnak. Hogy holttestet kiteritve fekszik az idegenek által megszállt Pretóriában, mialatt férje az őshazában várja a boer-szabadság feltámadását, ez egyik legmeghatóbb fejezete lesz egy maroknyi nép vérrel teleirt történetének. Még a legkeményebb szivü ellenség is részvétet kell, hogy érezzen az öreg Krüger iránt, aki talán semmit sem sejtve, már csak a nagy gyászról értesült, mely reája szakadt. Philemon és Baucis jutott eszébe azoknak, akik ezt a tisztes öreg párt pretóriai egyszerü házukban látták és most ez a gyönyörü idill egy zokogó aggastyán emléke csupán.

A megboldogult matróna már 67 éves korától fogva sem tartozhatott azok közé a hős és eszes boer asszonyok közé, akik a háboru szerencsésebb idejében és azóta is szerepet vittek az események mozgatásában. Egyébként is Krügerné mindig csak háziasságával, egyszerü lényével vált ki a boer nők közt. Külsejében, magatartásában, beszédében olyan egyszerü volt, mint bármely más lincolnshiri farmer felesége, és éppen olyan takarékos, mint mértékletes. Krüger dusgazdag ember ma is s a mije van: azt egyéb szerencsés körülmények mellett nagyban a nejének köszönheti, ki több mint félszázadon át gondoskodott, dolgozott és takarékoskodott az ő számára. Krüger mint farmer kezdte el pályáját, azután pásztor, katona, pap, követ és végre elnök lett, ezen változatos pályán végigkisérte őt Krügerné és mindenkor őszinte hittel, patetikus bámulattal adózott neki. Krüger Pált a legnagyobb élő embernek tartotta, annak tartotta még azután is, amikor már maga sem hitt többé a boer függetlenség feltámadásában. A törekvő, becsvágyó boer farmer nagy segitséget talált abban a kékszemü, szelid leányban, akit 56 év előtt megkérdezett, hogy akar-e felesége lenni?

Mikor az elnök még otthon volt, minden reggel 5 órakor a kis tüzhely körül forgolódott a derék asszony és férjének kávét főzött reggelire. A kávéfőzésben Krügerné utólérhetetlen volt és férje állitása szerint kevesebb kávéból is sokkal jobb kávét tudott főzni, mint Transvaal bármely asszonya. Mikor háztartása nehéz gondjaival elkészült az elnöknő, akkor feketeruhát öltött és beült kicsiny szobájába, hogy harisnyalyukakat tömjön. Minden ruháját maga varrta még késő öregkorban is, három ruhánál sohasem volt több a készlete és mindig fekete. Kalapjait is maga diszitette. Ünneplő kalapja, amelyben az elnökkel a templomba szokott járni, éppen olyan közismert tárgya volt Pretóriának, mint Krüger cilindere. Sok tulajdonsága között nem utolsó volt az, hogy szerette az állatokat. A madártollak és szárnyak kalapratüzése ellen folyton panaszkodott; ő maga sohasem hódolt ennek a divatnak s az ország hölgyei közül is sokan követték példáját. Mikor férjének szobrot emeltek, mely az elnököt karosszéken ülve, fején az ismert köcsögkalappal ábrázolja, titokban arra kérte a szobrászt, hogy a cilinder tetejét ne sima laposra, hanem homorura faragja.

— Tudja kérem, abban a mélyedésben majd megáll az esővíz és a kis madaraknak lesz mit inniok.

A szobrász hajlott kérésére és az elnök szobrán most tényleg ivótelepe van a madaraknak. S Krüger apó nemcsak hogy nem haragudott érte, sőt dicsérte felesége ötletét.

— Legalább igy hasznot is hajt a szobor — mondta.

A kétnejü lord pöre.

— *Londoni levél.* —

London julius 18.

Nehéz sora van egy ilyen angol lordnak. Nemcsak azért, mert részt kell vennie minden banketten, a szünet közben segitenie kell hazája kormányzásában is, azonkivül megesik, ha a lord emlékezőtehetsége meggyöngült, hogy feleséget választ magának, pedig otthon még él, várja a másik, vele törvényesen egybekelt felesége. Aztán föl kell cserélnie az angol lordnak kényelmes nyári kabátját egy szinte hihetetlenül vörös, hermelin-szegélyü köpönyeggel, magára kell akasztani láncait és rendeleit, hogy ünnepélyesen törvényt üljön rossz utra tért előkelő kollegája felett.

Istenemre mondom! én nem irigyeltem ezeket a méltóságos urakat akik ma ott gubbasztottak a felsőház ülésterében, amikor künt az árnyékban 86, a napon 128 fokot mutat a hőmérő, természetesen Fahrenheit szerint. Hát az igaz, hogy a méltóságos lordok megkönnyitették maguknak a dolgot. Az egyik varjú nem vájja ki a másiknak szemét és egy igazi lord csak nem fogja poklokra küldeni a másikat holmi csekélység miatt, oh nem! Ami igazság, az igazság, és aki lord, maradjon meg lordnak, még akkor is, ha véletlenül két felesége van. És igy az egész tárgyalás alig tartott háromórahosszat Earl Russel ugyan elitéltetett három hónapi fogságra. De mily elenyésző csekélység három hónap a házasság fegyházában eltöltött egész élethez. De erről később. Tehát három hónapra, még pedig elsőosztályu fogságbüntetésre itéltetett a kétnejü lord. Ez az első osztály tehát afféle Pullmann-fogságot jelent. Mily pompás kilátás e pokoli hőségben. Earl Russel, te irigylésreméltó férfi vagy. Parturiunt montes, nascitur ridiculus mus. E roppant előkészületek után, annyi bibor és bársonysuhogás hallatára legalább egy kis halálos ítéletre kellett volna elkészülni tüzes fogókkal és az inkvizició borzalmas szerszámaival. Hiszen igy kivánja ez a régi világ, a tiszteletreméltó középkor. És igazán a középkorban képzelte magát ma az ember. Mindig azt mondják, hogy az angolok udvariatlanok. Annyi hajlongást, mint amennyi ma a Westminster gotikus palotájában történt, mindenki lehetetlennek tartana ily rövid idő lefolyása alatt, ily kinzó melegségben. A felsőház két hivatalnoka, heroldoknak nevezhetnők őket, *Black Rod* és *Noroy King of Arms* valósággal remekelnek ebben.

A helyzet röviden a következő: Az elnöklő lord *High Steward* számára készen hever az ismert gyapjas zsák, oldalt tőle helyet foglalnak az emlitett heroldok, méltóságuk minden jelvényével. A méltóságos lordok számára biborbársony székek vannak a falak mentén. A püspökök ülőhelyei valamivel magasabban vannak mint a többi halandóké, közelebb az éghez. Az elnök mögött még egy gyapjas zsák van, azon ülnek a birák. Az irnokok a szokásos parókát hordják és lopva körültekint a modern ember, vajjon nem nőtt-e neki is ezalatt egy kis copfja. A királyi szék üresen marad, Edvárd király csak szellemileg időzik hü lordjai körében. —

Bigamia! Jobb gondolni se reá! —

És most kezdődik az ünnepélyes processzió. A herold a trón elé lép és messze hallható hangon szól:

— Foglalják el a birák helyeiket.

És a lordok, akik birói szerepet töltenek be, bevonulnak ünnepélyesen lassu léptekkel a terembe.

Erre a herold másodszor is megszólal:

— Foglalják el a bárók is helyeiket és kettesével belépnek rang és méltóság szerint.

Aztán jönnek a püspökök, majd a viscountok, az earlok, a márkik és a hercegek. A diszes sort a lordkancellár zárja be, aki előtt a birodalmi jogart viszik. Miután mindenki elfoglalta helyét, ami hosszu hermelinköpenyegük miatt nem is megy valami nagyon gyorsan, a fényes társaság egy darabig trécsel, beszélget. Talán az idő felett. Az angol mindig az időről társalog. Mindig bosszankodtam ezen. Ma azonban alapos okuk van rá a nemes lordoknak.

Hirtelen a hajlongás megszünik és a térdhajtás következik, mert megjelen egy királyi dokumentum. A lordkancellár átveszi, fölemelkedik helyéről és szól:

— Hallgassátok meg a királyi üzenetet! És mig felolvasása tart, maradjon állva és födetlen fővel mindenki.

Ez is megtörténik. És a lordkancellár a királyi üzenetből megtudja, amit már régóta tud, ami már benne volt minden ujságban, hogy tudniillik őt nevezte ki a felség a törvényszék elnökévé. A heroldok tisztelegnek, az egyik letérdel és átnyujtja azt az ominózus kis pálcát. Erre *Black Rod* menesztetik, hogy bevezesse a vádlottat. Nyugodtan lép be Earl Russel a terembe. Mintha ő volna az egyetlen józan ember ebben a fényes gyülekezetben, mert könnyü kabátot és tarka nyakkendőt visel. Mélyen meghajol az elnök előtt és helyet foglal a vádlottak padján, amely természetesen méltóságának megfelelően gazdagabb kiállitásu, mint a közönséges halandóké.

Aztán néhány formalitás következik, amely annyira modern és szakszerü, hogy bátran mellőzheti az ember leirásukat. A vád megtámadása elutasittatik és aztán maga *Russel* lord kérdeztetik, érzi-e magát bünösnek.

És ime, Russel lord beismerő vallomást tesz. Ügyvédje még felhoz egy pár enyhitő körülményt és a lordok már is vissza akarnak vonulni tanácskozásra, amikor a vádlott még egyszer szót kér. A sok hókuszpókusz közt néhány okos szó. Nyugodtan fejtegeti, hogy ő tulajdonképpen tévedésnek esett áldozatul, mert azt hitte, hogy házasságának Newadában történt szétbontása folytán uj házasságot köthet Angliában. Megigéri, hogy mihelyt teheti, pótolni fogja az elmulasztottakat, vagyis, utólag fogja kérni az engedélyt, hogy második nejével házasságot köthessen, aki amerikai jog és törvény szerint már rég hites felesége. De hát mi mindent nem igér meg az ember.

Erre a lordok visszavonulnak és tiz perc leforgása alatt kész az itéletük. Ez természetesen sokkal hamarább készen van, ha az ember előre tudja hogy kivel van dolga. A vádlottat, aki egy mellékszobában várakozott, megint bevezeti Black Rod.

Egy irnok felall és szól:

— Királyunk és urunk mindenkinek hallgatást parancsol börtönbüntetés terhe alatt. Ily fenyegetésre természetesen még egy lord is meglapul és mélységes csend áll be.

Az elnök felteszi süvegét, a vádlott felé fordul és szól:

— Ön, Earl Russel, saját bevallása alapján is bünbe esett. Mindnyájunk szivét megrenditi, hogy ön ily nagy vétket követett el. De a nemes lordok mind velem együtt érzik, hogy rendkivüli körülmények inditották önt e bün elkövetésére és hogy ön azóta rendkivül sokat szenvedett. Igazságosnak véltük tehát, hogy ezt az esetet büntetés nélkül hagyni nem szabad, nehogy mások rossz példát vegyenek belőle, de egyszersmind enyhe büntetést mértünk ki önre. Senki közülünk nem kivánja, hogy ön a törvény egész szigorát szenvedje el és mi azt hiszszük, hogy az igazságnak elég tétetik azzal, ha ön Hollowayban három hónapi fogsággal sujtatik, őrizve azoknak első osztályában, akik vétséget követtek el.

Earl Russel mélyen meghajtja magát és távozik. Az egyik herold ujra megszólal:

— Királyunk megparancsolja, hogy az egybegyültek isten és ő felsége nevében távozzanak, mert az elnök be akarja rekeszteni az ülést.

Ezt az elnök kétszer se mondatja magának, királyi gesztussal kettétöri térdén a pálcát és a szertartásnak vége van!

Térjünk vissza a jelenhez. Earl Russel maga bevallotta bünét. A biróság ennek alapján határozott. Tehát a lord második házassága érvénytelen és minthogy az első felesége már hallani sem akar róla, ma ismét szabad, ugy mint annakelőtte. Vajjon be fogja-e tartani igéretét és törvényes házasságra lép második nejével? Ki tudja. Egyelőre három hónapig ráér gondolkozni fölötte. És Holloway a maga fajtáju emberek számára igazán kedves fogház. A nemes lordnak ott külön szobája van, a közeli korcsma finom konyhájából hozathatja az inyére való ebédet, még látogatókat is fogadhat, ha kedve tartja. És minthogy a nők elől sincs elzárva a fogház ka-

puja, Russel lord akárkányszor keblére ölelheti második, természetesen ma még törvénytelen feleségét. És hogy végül egy komoly tényt vonjak le az egész dologból, konstatálni kell, hogy a középkor maradványaiból ujra levállott egy darab Angliában. Az az alapelv, hogy a lord csak rangjabeliek által itélhető el, nem nyujthat többé elég biztositékot oly itéletre, amely a nép jogi felfogásával fedezhető. Azért el kell tünnie és el is fog tünni. És senki sem fog hullatni utána egy könnycseppet sem, bár egy pompás vigjáték megy veszendőbe vele.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Budapest szépe.** Ma este másodszor került szinre a budai szinkörben a *Budapest szépe* eredeti operett. A nézőtér minden zugában megtelt nagyobbára azzal a pesti közönséggel, melynek izléso világot bejárt operetteken csiszolódott ki. De ez a közönség is nagyon szivesen fogadta a mindvégig ötletes és mulattató ujdonságot és minden énekszámot és minden táncot meg kellett ismételni a szinészeknek és számtalanszor megjelenni a három szerzőnek a lámpák előtt.

** **Sziklai Kornél szerződése.** *Leszkay* András, a Magyar Szinház uj igazgatója, szerződtette *Sziklai* Kornélt, a szinház eddigi jeles komikusát. tizenegyezer korona évi fizetéssel. Sziklainé *Szilassy* Rózsát szintén szerződtették a szinházhoz.

** **A Városligeti szinkörben** a *Svihákok* cimü uj operett tegnap ismét zsufolt ház előtt került szinre. A közönség minden énekszámot megismételtetett és mindvégig élvezettel hallgatta a darab fülbemászó muzsikáját. A szinkör a Svihákokban megtalálta második kasszadarabját.

VIDÉK.

— **(A soproni evangélikus konvent)** ma dr. *Demy* Lajost választotta meg főfelügyelőjének, miután *Gebhardt* József polgármester a felügyelői tisztségről lemondott. Az uj felügyelőt *Brunner* lelkész üdvözölte. A beiktatóbeszédet Reiner esperes mondta. *Demy* megköszönte megválasztatását. Az ő felügyelői tevékenységétől a magyar nyelvnek az evangélikus egyház ügyvitelében való érvényesülése várható.

— **(A szolgabirói székhely elien.)** Hajduvármegye folyó hó 9-én tartott közgyülésén határozatba ment, hogy a vármegyében a harmadik szolgabirói járást létesitik. Ugyanezen a közgyülésen, dacára, hogy a közgyülés tárgyai közé felvéve nem volt, határozat hozatott a járások székhelyei felől és igy nemcsak az uj járás székhelyének kérdése döntetett el ezen közgyülésen, de a mit sem sejtő nádudvari járás székhelyét is megválasztották, áthelyezvén azt Hajdu-Szoboszlóra, mely város a járáson egészen kivül esik. Ezt a határozatát a vármegyei közgyülésnek, melyet tulajdonképpen a hajdu-szoboszlói és hajdu-böszörményi bizottsági tagok hoztak, — a nádudvari járás minden községe meglepetéssel fogadta — s mozgalom indult meg az iránt, hogy a járás ezen sérelmes határozat ellen mindent elkövessen. Ezért is e hó 18-án Kabán nagyszabásu értekezletet tartottak, amelyen az érdekelt községek küldöttségileg képviseltették magukat. Megjelent a nádudvari járás minden községe, a balmazujvárosi járásról egyedül Hajdubadház volt képviselve, mint amely községet legjobban sujtotta ez a határozat. Az értekezlet elnökévé választotta *Bogdán* Gábor földesi földbirtokost, jegyzője lett *Pap* Sándor nádudvari jegyző, aki előterjesztvén az értekezlet ügyét, egyuttal inditványt tett arra nézve, hogy mit tegyen a járás e határozat ellen? Elhatározta az értekezlet egy jól megokolt felebbezés kidolgozását, mely az értekezlet felfüggesztésével, azonnal elkészittetvén, a jelenlevőkkel aláiratott. Határozatba ment, hogy minden község képviselteti magát abban a nagy küldöttségben, amely a miniszterhez megy. Ezzel a küldöttséggel együtt megy Hajdu-Hadház és Téglás küldöttsége is. A küldöttség e hó utóján megy a belügyminiszterhez.

SPORT.

⁂ **A Balatoni Uszók Egyesülete** mint Balatonfüredről táviratozzák, ma nemzetközi uszóversenyt rendezett a balatonon. Hét verseny volt. A 100 yardos bajnokversenyen első lett Klein Géza D. Ü. E. tagja. 1 p. 17²/₅ m. p. A 2000 m. versenyen első Graefl 25 perc 58 m. p. Az 500 yardos versenyen első Ónody, M. U. E. 8 p. 30³/₅ m. p.

A dijak arany-, ezüst- és bronzérmek voltak. A versenyen óriási közönség volt jelen.

Tegnap este fényes bál volt, jelen voltak: báró Daniel Ernőné, Zay grófnő, Bethen grófnő, Lovatelli grófvő Rómából, Maletta perzsa-tábornokné, Blaháné, a gróf Eszterkázy Pál és a Nádasdy grófi-család.

⁂ **Silvióra**, a heleneathali jelöltre jó fényt vet istállótársa *Alice* mai győzelme. Silvio, istállóhirek alapján, egyenlő suly alatt könnyen verte Alicet, ami oly óriási forma, hogy — szinte el se lehet hinni.

⁂ **Karlsbadban** jövőre csak öt versenynap lesz. A meeting internacionális jellegü lesz és mindennap több értékes dij kerül eldöntésre.

⁂ **Napagedli ménes** és *Ercsi ménes*, két pseudonym lett bejelentve a két lovaregyletnél. Az egyiket családi gyászára való tekintettel Baltazzi Arisztid jelentette be, a másikat gróf Wimpffen Siegfrid.

⁂ **A Dreher-istállót** *Ka Gall* fogja képviselni a helenenthali dijban.

⁂ **A Schönaui-dij** eredményét minden más organumot megelőzve a Telefon Hirmondó utján tudhatja meg a nagyközönség, mert a Hirmondó kiküldött tudósitójának telefonjelentései alapján közvetlenül a versenyek lefutása után részletes jelentést olvastat fel. Igy a harmadik futamig levő eredményt negyed 6 és az összeredményt 7 óra tájban olvastatja fel. A versenyeredmények olvasására kétszeres *riadójel*lel hivja fel előfizetőinek figyelmét a beszélő ujság.

A kottingbrunni lóversenyek.

Kottingbrunn, julius 21.

Ma vette kezdetét a kilenc napos kottingbrunni meeting. Mindjárt az első napon a monarkia legértékesebb gátversenyét, a Schönaui-dijat futották. A versenynek már hónapok óta *Bruce Lowe* volt a favoritja, ami igen sok istállót tartott vissza, hogy ebben a versenyben lovat inditson. Igy csak kis mezőny, mindössze öi ló vette fel a küzdelmet az értékes dijért. Bruce Lowe Barkerrel nyergében, mindvégig óriási fölénynyel galoppozott társai előtt és feltartva győzött az istállója által is elhanyagolt *Parapluie* ellen. A versenynek Bruce Lowe mellett második favoritja *Peregrinus* ugy látszik nem kedveli a gátakat és 5 hoszszal Parapluie mögött a harmadik helyen végezte futását.

Igen érdekes lefolyásu volt a kétévesek versenye, melyben a nagyfavorit *Quid nunc* váratlan vereséget szenvedett. *Lodicuor* Wiener Welten lovag jó számazásu Dictato ménje heves finish után fejhosszszal győzött ellene. *Blockade* harmadik *Nevermind* előtt. Lodicuor a fogadásokban nagyon el volt hanyagolva és a totalizatőr négyes mezőnyben 10 koronára 94 koronát fizetett győzelmére. Meglepetést hozott a handicap, melyet az ujabban *Gilchrist* által trainirozott Schindler istálló nyert meg *Alice* révén *Duenna* és a javuló *Booky* ellen. Nagy mezőny indult a többi futamokban és igy nagy kvótákban nem volt hiány.

A részletes eredmény a következő:

I. **Gátverseny-handicap.** Dij 1800 korona. Távolság 2400 méter. Herceg Auersperg F. **Fakir**ja (Williamson) első, Poliák A. Modorja (Huxtable) második, Chernel Gy. Ellucija (Brown) harmadik, aztán White Lie, Jerome, Berceuse, Lim-lom, Walkover, Cabbage rose. Totalizatőr: 10: 20. Helyrefogadások: I. 50: 66, II. 50: 140 és III. 50: 84.

II. **Kétévesek versenye.** Dij 3000 korona. Távolság 1000 méter. Lovag Wiener-Welten **Lodicuor**ja (Ross) első, báró Üchtritz Zs. Quid nunc (Taral) második, Capt. George Blockadeja (Adams) harmadik, aztán Nevermind. Totalizatőr: 10: 94. Helyrefogadások: I. 50: 169 és II. 50: 64.

III. **Handicap** Dij 2000 korona. Távolság 1800 méter. Schindler L. **Alice**-je (Clemenson) első, báró Springer G. Duenna-ja (Adams) második, Dreher A. Booky-ja (Jones) harmadik. Ezután Da kommt sie, Enzian, Praterstern. Totalizatőr: 10: 108. Helyrefogadások: I. 50: 150. II. 50: 104.

IV. **Schönaui dij.** Dij 25.000 korona. Távolság 2400 méter. Trautmannsdorf L. **Bruce Lowe**-ja (Barker) első, Krausz L. Parapuie-ja (Morton) második, Rohonczy G. Peregrinus-a (Morgan) harmadik. Ezután Mary Diamand, Tacskó. Totalizatőr: 10: 18. Helyrefogadások: I. 50: 71. II. 50: 387.

V. **Kétévesek eladóversenye.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Miguel braganzai herceg **Soubise**-e (Adams) első, báró Üchtritz Zsigmond Gurlija (Taral) második, Blaskovich Elemér Lagzija (Bulford) harmadik, azután Aeronaut Egal, Hulda, Gida, Békés, Isaber, Kénkapu, Málta, Goldkind. Totalizatőr: 10: 30. Helyrefogadások: I. 50: 58. II. 50: 57. III. 50: 74.

VI. **Eladóverseny.** Dij 2000 korona. Távolság 1400 méter. Szemere M. **Cinquevalloja** (Mándi) első, Egyedi A. Glen d'or (Morgan) második, Dreher A. Fair Trick (Jones) harmadik, azután Griffin, Aprőd III., Hardly, Féltorony, Cap Martin. Totalizatőr: 10: 67. Helyrefogadások: I. 50: 75, II. 50: 71, III. 50: 70.

VII. **Kétévesek handicapja.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Báró Springer G. **Bergeset**ja (Adams) első, Harkányi I. Saskiaja (Wilton) második, gróf Henckel A. Cohatterhor (Hyams) harmadik. Futottak még: Getrost, Delilány, Fantassiur, Good, Fortune, Frascati, Anisette, Sarkas. Totalizatőr: 10: 93. Helyrefogadások: I. 50: 117. II. 50: 82. III. 50: 251.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Följelentés egy ügyvédi kamarai elnök ellen.** *Szombathelyen* nagy szenzációt kelt az a fegyelmi feljelentés, melyet itj. *Udvary* Ferenc takarékpénztári igazgató *Rochlitz* Tivadar a pozsonyi ügyvédi kamara elnöke ellen beadott. *Rochlitz* ugyanis egy kliensének megbizásából valami peres ügyben egyezkedni kezdett Udvaryval és az ennek vezetése alatt álló takarékpénztár megbizottaival. Ekkor történt, hogy Udvary nem lévén hajlandó az egyezségi feltételek elfogadására, *Rochlitz* perrel fenyegetőzött és állitólag három tanu füle hallatára ezt a kijelentést tette:

— Ha nem fogadják el feltételeimet, perre viszem a dolgot, akkor aztán tehetnek az urak, amit akarnak, velem szemben boldogulni nem fognak. En hamar elbánok egy perrel, ha akarok, *a felső biróságnál sok a jó barátom és akárhány táblai és kuriai biró pertu barátom.*

Udvary Rochlitz e nyilatkozatában megfélemlitési szándékot látván, egyszersmind a felsőbiróságok meggyanusitását, Rochlitz ellen az ügyvédi kamaránál fegyelmi feljelentést tett és ellene a vizsgálat elrendelését kérte.

§§ **Napoleon öcsém és a berlini cenzura.** *Lautenburg* Zsigmond, a berlini Residenz-Theater igazgatója a Napoleon öcsém cimü bohózat huszönötödik előadására Budapestre jött s a bohózat előadási jogát nyomban megszerezte. Kötelezte magát 2000 márka poenale fizetésének terhe alatt a bohózatot Berlinben az 1900—1901. évi szezonban szinre hozni. A tél folyamán Lautenburg arról értesitette a szerzőket, hogy a berlini cenzura a darab előadását betiltotta s ez a „vis major" megakadályozza a szerződésszerü kötelezettségének teljesitésében. *Guthi* Soma és *Rákosi* Viktor azonban a vis major esetét nem látják fennforogni, mert Lautenberg az előadási jog megszerzése előtt már ismerte a darabot és a szerződésben nem kötötte ki, hogy a bohózat szinrehozatalát a cenzura engedélyétől teszi függővé. Ezen az alapon keresetet inditottak a Residenz-Theater igazgatója ellen, követelvén tőle a 2000 márka megfizetését.

TÁVIRATOK.

Bécs, julius 21. Távirati jelentés szerint a Karl VI. hadihajó tegnap három napra Kortuba érkezett. A hajón minden rendben van.

Gastein, julius 21. A *belga király* teljesen jól érzi magát. A tegnapi balesetnek semmi következménye sem lett.

Cetinje, julius 21. Antonics ezredest, a bécsi szerb katonai attasét cetinjei követté nevezték ki.

Pétervár, julis 21. *Mirza Riza* perzsa követ ma kihallgatáson volt a cárnál, akinek átnyujtotta visszahivó levelét.

Párs, julius 21. Trapani grófnét holnap temetik a Pére Lachaise-temetőben.

Mihajlovics Sándor nagyherceg Stambulban.

Konstantinápoly, julius 21. *Mihajlovics Sándor* nagyherceg a *Rosztiszlav* páncéloshajón délelőtt tizenegy órakor Bujuklimánba (a Fekete-tenger bejáratánál) érkezett. Huszonegy ágyulövéssel üdvözölték. A szultán egy császári yachton fogadására eléje küldte *Fuad* basa tengerészetügyi miniszteri, *Ahmed Ali* basa hadosztályparancsnokot, *Galib bej* szertartásmestert és más udvari méltóságokat. *Szinovjev* orosz nagykövet és a követség tagjai a *Hodkhisz* nevü állomáshajón Bujuklimánba utaztak. Egy óra tájban a nagyherceg elhagyta a *Rosztiszlávot* és a *Cornoniorec* nevü állomáshajón, amely a Rosztiszlávot Burgasztól kezdve kisérte, Dolmabakdsébe a császári palotába ment, ahol a főbb méltóságok üdvözölték. Onnan a nagyherceg, Szinovjev nagykövet, a szultán küldöttjei és a nagykövetség tagjai diszhintókon a Jildiz-palotába hajtattak, ahol a nagyherceget a szultán kihallgatáson fogadta. A nagyherceg Bujukdenben, az orosz nagykövetség palotájában fog lakni.

Konstantinápoly, julius 21. A *Yildiz*-palotában ma este Mihajlovics Sándor nagyherceg tiszteletére diszebéd lesz. A nagyherceg kedden este utazik el Konstantinápolyból.

Közgazdasági táviratok.

New York, julius 21. A mult héten az aranykivitel 29.410 dollárra rugott, amely összeg San-Domingóba ment, az ezüstkivitel pedig 624.845 dollárra, amely összeg Londonba és Párisba ment.

New York, julius 21. A tőzsde szabálytalan irányzattal indult, azután részben javulás állott be, amely azonban később ujból árfolyamcsökkenésnek adott helyet az ország belsejéből érkezett eladási megbizásokra, amiket a tengeri-aratásról szóló ked-

vezőtlen jelentések és a tavaszi buza rossz állásáról szóló hirek idéztek elő. A zárlat gyönge volt. Részvényforgalom 350.000 darab.

KÖZGAZDASÁG.

Az Országos Iparegyesület bőripari szakosztálya szombaton *Surányi* Béla szakosztályi elnök elnöklete alatt ülést tartott. Az ülés első tárgya a kereskedelmi miniszter leirata volt, amelyben véleményadásra hivja fel a szakosztály egy vache- és chrom-bőr gyár állami támogatása érdekében.

Ifj. *Leitersdorfer* Lipót előadó szólalt fel, hogy vache- és chrombőrt mindenki uj módszer szerint gyárt. A kérdést két részre kell osztani. A vachebőrnek támogatását, minthogy ilyen bőrt az országban több helyen gyártanak, semmiesetre sem ajánlja, de a chrombőr-gyártást általában pártolásra érdemesnek tartja. *Wolfner* Gyula hozzájárul az előadó véleményéhez, de csak az esetben, ha a chrombőr-gyártásnál nem talpbőrről van szó. A támogatás még az esetben is csak akkor valósitható meg, ha a vállalkozóban megvan minden garancia arra, hogy nagyszabásu gyárat létesit és gyártmányai versenyképesek lesznek. *Elnök* a leirat szövegéből azt következteti, hogy a chrombőr alatt is talpbőrt kell érteni. Ha azonban mégis felsőbőr gyártására vonatkoznék, ugy a napirend második pontjánál kifejtendő vélemény tekintessék erre nézve is a szakosztály véleményének.

A kereskedelmi miniszter megküldötte egy nagyszentmiklósi timárnak a kérvényét véleményadás végett, amely kérvényben állami támogatást kér a chrom-szatin-bőr gyártásának meghonositására. Ifj. *Leitersdorfer* Lipót előadó azt inditványozza, hogy a chrom-felsőbőr gyártását általában állami támogatásra méltó iparágnak nyilvánitsa a szakosztály. *Wolfner* Gyula nem bizik abban, hogy a folyamodó olyan chrombőrt tudna gyártani, a mely nemzetközi versenyre képes volna. Elnök a kérdés technikai részét ismerteti. A cikk gyártását igen nehéznek tünteti föl. *Krazsóf* János, *Klemp* Gusztáv, *Wolfner* Gyula *Leitersdorf* Lipót és *Klemp* Gusztáv ujabb felszólalása után *elnök* összegezi a szakosztály véleményét:

1. Minthogy vache- és chromtalp-bőrt hazánkban több helyen gyártják és igy állami támogatással létesitendő ilynemü bőrgyár a fennálló gyárak érdekeit sértené, a szakosztály ellenzi az állami támogatás megadását. 2. A chróm-szatin borjubőr állami támogatását a szakosztály határozottan ajánlja, minthogy a belföldön ilynemü gyár még nincs és ezt a czikket külföldről nagy mennyiségben hozzák be az országba. Megjegyzi azonban a szakosztály, hogy a külföldi gyárak a technikai fejlettség igen magas fokán állanak és igen nagy tőkével rendelkeznek. Hogy ily körülmények között a vállalkozó a kért állami támogatás mellett rendelkezik-e kellő technikai képzettséggel és elegendő tőkével, erre nézve a szakosztály nem mondhat véleményt s azért azt ajánlja, hogy erről a kormány kiküldendő bizottság utján szerezzen meggyőződést.

Elhatározta a szakosztály, hogy ifj. *Leitersdorfer* Lipótnak a létesitendő timárszakiskola ügyére vonatkozólag beadványát *Klemp* Gusztávnak ugyanerre a tárgyra vonatkozó javaslatával együtt a nyári szünet után tartandó első ülésén fogja tárgyalni.

Magyar specialitások bemutatója. *Az Országos Iparegyesület* akciót inditott, hogy a jövő évi nemzetközi vendéglős-kongresszus alkalmával kiállitás rendeztessék az exportképes magyar specialitásokból. E tárgyban értekezletet tartott, melyre több kiváló szakférfiut és az érdekelt ipartestületek képviselőit hivta meg. Az értekezleten *Thék* Endre elnökölt, elismerését fejezve ki a vendéglősök és szállodások ipartársulatának, hogy sikerült a jövő évi nemzetközi kongresszus helyéül Budapestet kijelöltetni, ami az idegenforgalom emelése céljából kiváló fontosságu lesz. Ezután *Gelléri* Mór iparegyesületi igazgató ismertette a már előbb tett inditványát, mely egy kisebbszabásu, kiváltképp magyar specialitásokat felölelő élelmiszer-kiállitás rendezésére vonatkozik. Nagyobbszabásu élelmiszer-kiállitás rendezését nem javasolja, célszerübb ennél az exportképes cikkekből bemutatót rendezni. Az értekezlet többek felszólalása után határozatilag kimondotta, hogy az inditványt magáévá teszi és felkéri az ipartestület végrehajtóbizottságát, hogy a kereskedelmi és földmivelési miniszterneknél a szükséges anyagi és erkölcsi támogatás elnyerése végett az előterjesztést tegye meg. A bemutató részletes programmját egy későbbi értekezlet állapitja meg. A bemutatót a fővárosi Vigadó összes termeiben rendeznék, melyet díjtalanul bocsátanak a kiállitók rendelkezésére.

Husárak. A székes fővárosi vásárigazgatóság hivatalos kimutatása szerint a hust a lefolyt héten a következő árakon jegyezték: Vesepecsenye egészben, kilogrammja 184—300, tisztitott vesepecsenye 180—600, hátulja pecsenyének 120—200, hátulja levesnek I. r. 120—180, eleje levesnek II. r. 96—160, hátulja és elejének átlaga 132 fillér, máj 60—152, velős csont 50—104, bivalyhus hátulja 120—128, eleje 88—96 fillér.

Denaturált szesz. (*Kalmár* Sándor-cég jelentése.) Mult jelentésünkben emlitett osztrák ajánlatok befolyása alatt, illetve ezek ellensulyozására néhány gyár azonnali és háromhavi szállitásra jegyzéseit mérsékelte. Miután nagyobb véleményvásárlások történtek és mivel a barrelok árai emelkedő irányzatot követnek, valószinü, hogy mibamarabb visszatérünk a korábbi árakhoz, annál is inkább, mert a gyárak jövő évi szállitásra a mai áraknál egyáltalán nem adnak el. Mai nagybani jegyzések 34½—35½ korona 10.000 literfokonkint hordóval együtt ab Budapest készpénzfizetésre engedmény nélkül. Egyes barrelok egy koronával drágábbak.

Terpentinolaj. (*Kalmár* Sándor-cég jelentése.) Az amerikai piacokon a cikk megszilárdult. Nálunk ez áru a minimális kereslet folytán változatlanul lanyha. Mai nagybani jegyzések viztiszta elsőrendü orosz áruért 47—48 korona 100 kilogramonkint ingyen hordóban ab Budapest készpénzfizetésre. Egyes barrelok egy koronával drágábbak.

Petroleum. (*Hesz* Izidor és Társa cég jelentése a *Budapesti Napló* részére.) A nyári napok beálltával az üzlet menete pang. Az árak nem változtak. Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 45 K. Orosz 3 csillagos petroleum 38.— kor. Biztonsági 2 csillagos petroleum 36.— korona. Ipari 3 keresztes petroleum —. — korona. I. Standard petroleum 35.— korona. Amerikai császárolaj, ottani finomitás 60.— korona. Amerikai császárolaj belföldi finomitás 52.— korona. Az árak 100 kilogrammonként készpénzfizetés mellett 20% göngysuly, az itteni vasuthoz szállitva értendők. Kékgálic I. vasmentes 60.— korona. Zöldgálic 8.— korona, carbolineum I. 17.— korona, carbolineum II. 15.— korona, Bacu gépolaj (orosz) 44.— korona. Oliva gépolaj I. 86.— korona, Oliva gépolaj II. 72.— korona, Tovothe gépkenőcs 60.— korona.

Napirend.

Naptár. Hétfő, julius 22. — Római katholikus: Mária Magdolna. — Protestáns: Magdolna. — Görög-orosz: (julius 9.) Pankrácz. — Zsidó: Ab. P. — Nap kél: 4 óra 10 perczkor. — Nyugszik 7 óra 29 perckor. — Hold kél: délelőtt 11 óra 24 perckor. — Nyugszik: este 10 óra 10 perckor.

A pénzügyminiszter nem fogad.

Laufenauer orvostanár hagyatékának árverése d. e. 10 órakor a Váczi-utca 36. szám alatt.

Nemzeti Muzeum. Természetrajzi tár. Nyitva van d. e. 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődijjal tekinthetők meg.

A Nemzeti Szalon kiállitása d. e. 9 órától este 7-ig. Belépődij 50 fillér.

Országos Képtár az Akadémiában zárva.

Iparmüvészeti muzeum zárva.

Technológiai Iparmuzeum. Nyitva délelőtt 9—1-ig.

Mezőgazdasági muzeum zárva.

A földtani intézet muzeuma zárva.

Közlekedési Muzeum délelőtt 9 órától 12-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva d. e. 10—12-ig.

Muzeumi könyvtár zárva.

Akadémiai könyvtár zárva.

Egyetemi könyvtár zárva.

Iparmüvészeti muzeum könyvtára zárva.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

A

BUDAPESTI NAPLÓ

ingyen biztositja előfizetőit

baleset **által okozott halál** **által okozott rokkantság** **ellen**

halál esetén 2000 korona erejéig, rokkantság esetén 2000 korona erejéig.

A biztositás egész költségét a BUDAPESTI NAPLÓ kiadóhivatala fedezi.

Mindenki annyi időre van ingyen biztositva, amennyi időre előfizet.

A biztositást a Mannheimi Biztositó Társaság magyarországi vezérképviselősége végzi.

Minden előfizető, régi és uj egyaránt, jogérvényes biztositási kötvényt kap.

Előfizetés: egész évre 28 korona (14 frt), félévre 14 korona (7 frt), negyedévre 7 korona (3 frt 50 kr.), egy hónapra 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.).

A „BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatala

VIII., József-körut 18.

FOVÁROSI NYARI SZINHÁZ.
Hétfő, 1901. julius hó 22-én.
Budapest szépe.
Látványos operette 6 képben Irták: Faragó Jenő és Márkus Géza. Zenéjét szerzette: Barna Izsó.
Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Hétfőn, 1901. julius hó 22-én.
Svihákok.
Vig operette 3 felv. Zenéjét szerzé Ziehrer C. M. Magyarositották Feld Aurél és Mérey Adolf.
Kezdete 7½ órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ.
, 1901. julius hó 22-én.
Nincs előadás.

ŐS-BUDAVARA
Ma, hétfőn esti 6 órától kezdve reggeli 4 óráig
fényes kivilágitás mellett
egészen uj remek varieté-müsor
a Korvin-téri nagy szinpadon. **Hilaris és Tordant** francia excentrique dalosok, **The Sennets trouppe** angol tréfás némajátékosok, **La és Do** francia utcai énekesek, **The 6 sisters Ernestines** akrobata-táncosnők, **Brothers Georgi** kéz-equilibristák és **Brothers Forrest** kitünő zenebohócok és többi világhirü különlegességgel.
BEN-ALI-BEY varázsszinháza.
A „Folies Caprice“ vendégjátéka.
Amerikai scating-rink. — Olasz bersaglieri-zenekar.
Belépődij 60 fillér. Gyermekeknek 12 éven alól **20** fillér.
A kedvezményes jegyek minden tőzsdében kaphatók.
A földalatti villamos éjjeli ½2 óráig közlekedik.
Társaskocsik egész éjjel.

Fairbanks
mérleg és gépgyár r.-t.
Budapest, Andrássy-ut 14.
Gyár: **Váczi-ut 156.**
ajánlja:
Szőlő, bor és mezőgazdaságok czéljaira kiválóan alkalmas elismert kitünő mérlegeit.
Megrendelések közvetlen irodánkhoz Andrássy-ut 14 sz. intézendők.
Gazdasági egyesületi tagok tetemes árkedvezményben részesittetnek.

Kezdete 7½ órakor.

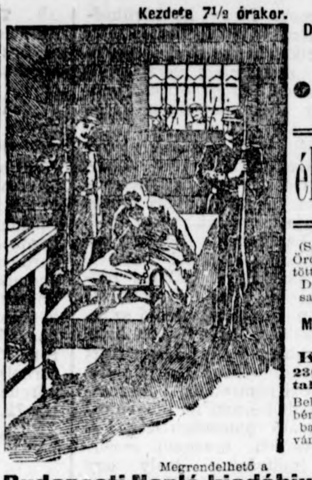

Dreyfus Alfréd
Öt év életemből
(Szenvedéseim az Ördögszigeten töltött rabságom alatt). Dreyfus kapitány sajátkezü rajz- és kézirásaival.
Második teljes kiadás.
Képekkel 230 oldalnyi tartalommal 60 kr.
Beküldése ellenébe bérmentve, ha azonban utánvéttel kivántatik 20 kr.-ral drágább.
Megrendelhető a
Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII., József-körut 18.

ÁLLAMI FELUGYELET ALATTI
Gerö Ferenc katona elökészitő-iskolája az egyéves önkéntességi képesitő vizsgára.
VI., Nagy János-utca 3. szám.
Ezen több év óta fennálló és szép sikerrel müködő iskola előkészit 6 és 10 hónapra terjedő tanfolyamon az önkéntességi vizsgára kiváló középiskolai tanárok közremüködésével olyan ifjakat, kik az önkéntességre jogositó érettségi bizonyitványnyal nem birnak. Részletes ismertető kivánatra küldetik. — **Beiratás naponkint délután 4—7-óráig.**
Vidékiek részére internatus.

10,000
használt és uj teljesen felvasalt
ajtó és ablak
minden nagyságban nagyon olcsón kapható Wiener A. utódánál Külső Üllői-ut 123., a régi vámmal szemben.

Szabadalom.
A m. kir. belügyminiszterium által 1900. évi március hó 21-én 28722. szám alatt jóváhagyott alapszabályok szerint működő és tagjai fölött fegyelmi ellenőrzést gyakorló
Magyar Hites Szabadalmi Ugyvivők Testülete
tagjait, kik azonkivül a m. kir. szabadalmi hivatal, illetve a kereskedelemügyi m. kir. miniszter fegyelmi fönnhatósága alá is tartoznak, mindennemü szabadalmi és iparvédelmi ügyek elintézésére ajánlja.
A testület tagjai:
Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32. **Bölcskey Pál** V., Fürdő-utca 1. sz. **Kalmár Jakab** (Kalmár J.) VII., Kerepesi-ut 44. sz. **Kelemen M. István** (Kelemen és tsa.) VII., Hotel Royal B. **Meller Ernő** VII., Erzsébet-körut 13. **Neufeld Ármin** VIII., József-körut 8. sz. **Schön Fülöp** (Schön F.) VII., Erzsébet-körut 19. **Dr. Szilasi Jakab** (Dr. Szilasi és Bernauer VII., Kerepesi-ut 32.

NEW-YORK
ÉLETBIZTOSITÓ-TÁRSASÁG
Alakult 1845-ben.
Az összes nyeremények a biztositottak tulajdonát képezik.
Kivonat az 1900. évi üzleti jelentésből:

Aktivák összege	1 milliárd 293	millió	korona
Évi bevétel	290	„	„
1899-ben a biztositottaknak kifizettetett	115	„	„
1899-ben kötött uj üzletek összege	146	„	„
Tiszta fölösleg 1899. végén	225	„	„

Az 1900-ban a biztositottaknak kifizetett nyereményosztalékok összege **14 millió koronára rugott.**
A New-York a müvelt világ összes országaiban bir fiókokkal.
A New-York kötvénye megtámadhatatlan a kiállitás napjától fogva.
Referenciák Magyarországon:
Magyar Általános Hitelbank.
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Magyarországi vezerigazgatóság:
Budapest, Erzsébet-körut 9—II., New-York palota.

BUTOROK
úgy készpénzért, mint
részletfizetésre
a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelig
legjutányosabban
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél,
BUDAPEST,
VI., Teréz-körut 8.
Andrássy-ut közelében.
Képes árjegyzék ingyen.

Nevelőnőket
okl. magyar, német, francia és angol tanitónőket kitünő zeneismerettel, bonneokat és gyermekkertésznőket lelkiismeretesen ajánl és elhelyez
Szeghőné S. Lujza
Budapest. VI. Dessewffy-utca 22. sz.

Mindenkin segitve
lehet az összes
zálogcédulák fölöslegével,
vidéki is, Wyschogrodnál, Nagyfuvaros-utca 7. II. 24. Veszek öreg hamis
fogakat és szájpadlásokat,
használt ruhadarabokat, egyenruhákat, valamint minden
elfogadhatót.
Levelezőlap elegendő, rögtön jövök.

A ki hegedüt,
cimbalmot, harmonikát, mechanikai hangszereket, vagy zongorát akar venni, kérjen árjegyzéket Sternberg Ármin és testvére cs. és kir. udv. hangszergyárosoktól Kerepesi-ut 36. mely cég minden cikkről külön illusztrált árjegyzéket küld teljesen dijtalanul.

Valódi Echo-Phonograph, teljes felszereléssel együtt 20 frt, gyönyörü megzenésitett hengerek, drbja frt 1.50, üres hengerek drbja 80 kr. Sternberg Ármin és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyárosok Phonograph-osztályában, Károly-körut 2. (Kossuth Lajos-utca sarok.) Zenepalota.

Zongora,
rövid, keresztthuros, kevéssé használt, sürgősen eladó. VII., Kerepesi-ut 64. I. emelet, ajtó 11. Megtekinthető délelőtt 11—12 óráig, délután 2—5 óráig.

Zongora,
Kramer-féle, kitünő hangu, jutányosan eladó. Megtekinthető délután 2—5-ig. Nefelejts-utca 15. I. 11.

Zongora
fekete, keresztthuros, kevéssé használt, diszes kiállitásu 250 frtért eladó. Fodor, Dohány-utca 90. sz. III. em. ajtó 12. Megtekinthető csak reggel 8—9-ig.

Kerékpárokat és alkatrészeket
30% árleszállitással szállitunk privátoknak is.

I. r. külső gummi	frt 5.50	és 4.—
belső gummi	„ 3.—	„ 2.25
angol nyereg	„ 3.25	„ 2.50
Acetylen lámpa	„ 3.25	„ 2.50
olaj lámpa	„ 1.35	„ —.95
angol csengő	„ —.75	„ —.50
lábpumpa	„ 2.30	„ 1.90
amerikai pedálok	„ 3.25	„ 2.75
teljes fék	„ 2.25	„ 1.90
foggantyuk, párja	„ —.40	„ —.34

Valamint minden itt fel nem sorolt kerékpár-rész is. Árjegyzék ingyen. Saját javitó mühely. Használt kerékpárok 35 frttól feljebb.
Láng Jakab és Fia
az angol Helical Premier és Champion kerékpárgyárak főraktára
Budapest, József-körut 41. és fióküzlet Rottenbiller-utca 1.

REMEKIRÓK KÉPES KÖNYVTÁRA
A magyar és világirodalom kincsesháza. Szerkeszti: RADÓ ANTAL.

Nemzetünk müveltsége immár hála istennek annyira megerősödött, hogy alig van e hazában család, a mely **butorzata mellőzhetetlen részének ne tartaná a könyvesszekrényt** vagy legalább a szerény könyvespolczot. De azzal sok helyütt nincsenek még tisztában, **milyen könyvek valók e helyre?** Nos hát, e kérdésre csak egy válasz lehet: a családi könyvtárba első sorban azok a könyvek valók, melyek az emberi szellem termékeinek **szinét-javát teszik**, a melyeket évezredek, évszázadok, vagy legalább nemzedékek magasztalása hirdetett szépnek, melyeket igy a mult már ugyszólván szentesitett, melyeknek ismerete nélkül iskolázott embert képzelni sem lehet.

Azokat az irókat, kik ilyen könyveket tudtak teremteni, klasszikusoknak, magyar szóval **remekiróknak** hivják. Ezek az irók azok, kiknek munkái nem hiányozhatnak **egyetlen müvelt házból sem.** E remekirók legjobb alkotásaiból fog állani az a **Remekirók Képes Könyvtára**, melyet az alulirott czég meginditott, s melynek külső disze is méltó lesz azokhoz a szellemi kincsekhez, melyeket tartalmazni fog.

Természetes, hogy mindenek előtt **a magyar irodalom nagy nevei** fogják ékesiteni e gyüjteményt. Zrinyi Miklóstól Petőfi Sándorig a hány dicső irója volt nemzetünknek: valamennyi ott lesz e sorozatban. Ott lesz könyveink élén **arczképük**, ott lesz **életük rajza**, a legkiválóbb szakemberek tollából, ott lesz **jegyzetek és magyarázatok** formájában minden, a mi teljes megértésükhöz szükséges.

De be lehet-e érni ennyivel, pusztán nemzetünk irodalmának ismeretével? Azok a nagy nevek, melyek idegen országok költészetének büszkeségei, hiányozhatnak-e a müvelt magyar család könyvtárából? — Nem! Homer, Shakspere, Göthe s még sokan mások nem pusztán **egyetlen nemzeté**; a **világirodalom** héroszai ők, kiket minden nemzet magáévá tett, átültetve őket nyelvébe. Ezeket is adnia kell **Képes Könyvtárunknak:** meglevő forditásban, a hol van ilyen jó, uj forditásban, a hol a meglevők elavultak vagy más okokból nem megfelelők. S itt sem fog hiányozni minden iró elől az arczkép, a magvas bevezetés életéről és munkásságáról, valamint nem fognak hiányozni a bőséges jegyzetek, melyek azt a müvet **könnyen megérthetővé** tegyék mindenkire nézve.

Mindkét részét vállalatunknak, a magyar remekirókat épugy, mint az idegeneket, **képekkel** diszitjük. Ez illusztrácziók nemcsak az olvasó képzelőtehetségének lesznek segitségére, elébe varázsolva a költői munkák legszebb részeit: hanem mint elsőrangu magyar müvészek rajzai, önmagukban is értékesek lesznek. A könyvek, természetesen, mind egyforma alakban, egyforma szép és tiszta nyomással és egyforma diszes bekötési táblában jelennek meg, rajta az illető iró **arany-dombormüvü medaillon-arczképével.** Igy a könyvszekrénynek nemcsak tartalmuknál, hanem külsejüknél fogva is feltünő ékességei lesznek.

Noha a vállalat föntebbi programmja szerint a **Remekirók Képes Könyvtára** egységes, szerves gyüjtemény lesz: mindazonáltal az egyes remekirók **külön is**, mint **teljes, befejezett** munkák kerülnek könyvpiaczra. Senkisem lesz kénytelen minden kötetet megvásárolni, ellenben mindenki megvehet egy-egy remekirót **magában is.**

A kötetek ára a lehető legolcsóbb lesz. **Ára egy-egy illusztrált kötetnek füzve legfölebb 3 kor., diszkötésben 5 korona,** de ezt a csekély árt is szabadságában lesz a vevőnek részletekben törleszteni. Minden évben **négy kötet** megjelenése van tervbe véve, de remélhetőleg ennél többet is fogunk közrebocsáthatni.

Az eddig megjelent két első kötet, **Petőfi összes Költeményei**, kapható minden hazai könyvkereskedésben.

A vállalat úgy a maga teljességében, valamint **kötetenként külön-külön is**, megrendelhető minden könyvkereskedésben.

Az első két kötet már megjelent. Czimök:

I. II. **Petőfi Sándor Összes Költeményei.** Életrajzi bevezetéssel ellátta Dr. Ferenczi Zoltán. 52 egész oldalas illusztráczióval ellátta Neogrády, Tull, Telegdy, Akantisz. Ára a két diszkötetnek 10 kor.

A következő kötetek lesznek:

III. IV. **Kisfaludy Sándor Összes Költeményei.** Életrajzi bevezetéssel ellátta Zilahi Kiss Béla. (Sajtó alatt.)
V. **Tóth Kálmán** Költeményei.
VI. **Göthe.** Faust. Ford. b. Dóczy Lajos.
VII. **Moliére Remekei.** I. rész. A fösvény. — Dandin György. — A kényeskedők. — A kötcsinálta doktor. Ford. az első hármat Hevesi Sándor, az utolsót Gabányi Árpád.
VIII. **Mikes Kelemen** Törökországi Levelei. Kiadja Dánóczi József.
IX. **Tóth Ede** Összes müvei.
X. **Musset Alfréd** Válogatott Remekei: Költemények, Elbeszélések, Szindarabok. Ford. Radó Antal.
XI. **Zrinyi Miklós** Összes Munkái.

Azután tervbe vannak véve: **Kazinczy, Berzsenyi, Csokonai, Kisfaludy Károly, Kölcsey** remekei; az idegen irodalmakból: **Homeros** Iliása és Odysseája, Kempf József forditásában; **Shakspere** remekei, **Leopardi** válogatott verses és prózai munkái, **Byron** válogatott költeményei, **Ibsen** legjobb drámái stb. — egytől egyig a világirodalom legnagyobb nevei, a nemzetek müveltségének legfényesebb szövétnekei. Abban a tudatban, hogy ez ujabb vállalatunk meginditásával a **nemzeti kulturának** nagy és fontos szolgálatot teszünk, ajánljuk azt a magyar haza pártfogásába!

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE, BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21.

Nyomatott a „Pátria“ irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén. Budapest, IX. Üllői-ut 25.